

UDVIKLING FOR UDVIKLINGSHÆMMEDE. NR. 2 APRIL 2012

lev
bladet

61. ÅRGANG

STU er også for Sofie

- Tema om
ungdomsuddannelse
og KLAP II

Her er feriehusene hvor man føler sig velkommen med kørestol

Pragtfulde luksus Birksø bjælkehuse hvor der er kælet for detaljerne, for at give optimale forhold for handicappede. Opfylder alle tilgængelighedskrav for bevægelsehandicappede.

Samsø, Limfjorden, Falster
og Sjællands Odde

- 4 huse i Trend ved Limfjorden.
- 2 huse på Samsø - Sælvig og Nordby.
- 6 huse i Marielyst på Falster.
- 3 huse i Vig ved Sjællands Odde.

Her er tale om rigtig nybyggerstil, indrettet med tidens krav til luksus, og det meget rustikke materiale skaber en helt speciel atmosfære både ude og inde.

- Feriehusene er 108-124 m² + 6-20 m² overdækket terrasse.
- Plads til 6-12 personer, heraf 2-6 kørestolsbrugere.
- Husene i Vig er 170 m² med 10-12 sovepladser.

**Godkendt af
Dansk Handicap
Forbund**

“Besigtigelsen var en yderst positiv oplevelse, det bedste jeg har set i privat regi.”

Bygge og trafikpolitisk udvalg
Dansk Handicap Forbund

“Vi har besøgt stedet og kan stærkt anbefale dette, som må betragtes som et ferieparadis for kørestolsbrugere.”

John og Bjarne
Handi-Travel-Info

- Priser fra kr. 4.050/uge

Hvis du vil bygge dit eget handicapegnede hus kontakt:
Birksø Huse ApS Tlf. 86 84 58 18

Læs mere og se flere fotos på
www.cimbria-ferie.dk
Eller rekvirer brochure på
Tlf. 2673 6922

indhold

- 4 Kort nyt**
- 5 Leder** – Selvforsørgelse i fantasiens verden
- 6 Hjemme bedst**
– "arbejde hjemme" har fået en helt ny mening i Brønderslev
- 14 Rapport om værgemål** – Stemmeret og værgernes rolle i fokus
- 17 Besparelser**
– Aftale, der skal sikre specialviden, undergraves af nedskæringer
- 19 STU er for alle** – Tema om ungdomsuddannelse og KLAP II
- 20 Sofie får aldrig et arbejde, men STU kan hjælpe hende til at blive mere selvhjulpne**
- 24 STU Kirkebæk**
– En uddannelse hvor tryghed er afgørende for udvikling
- 26 KLAP har været med til at flytte bjerge**
- 29 KLAP II** – Nu skal de beskyttede værksteder inddrages
- 31 Fup eller fakta**
– hvad er op og ned på den særlige ungdomsuddannelse
- 32 De nye KLAP-konsulenter**
- 34 Kongen af Danmark**
- 37 LEV møder Christine Antorini**
– Inklusion er et projekt om holdninger ikke en spareøvelse
- 38 Debatten** – Karen Hækkerup: Vi vil investere i mennesker
- 42 Facebook hitter i Marcos' liv** – Livshistorie på en ny måde
- 49 LEV nyt**
- 50 Kort nyt**

Special Olympics Idrætsfestival 2012

Dansk Handicap Idræts-Forbund inviterer i samarbejde med Ringkøbing-Skjern Kommune og det lokale foreningsliv til Special Olympics Idrætsfestival, - tre dage med idræt, udfordringer, glæde og fest fra fredag d. 11. til søndag d. 13. maj 2012.

Der vil være mulighed for at vælge mellem en lang række idrætter – blandt andet atletik, fodbold og golf. Derudover er der festlige og højtidelige indslag som Åbnings- og Afslutningsceremoni og ikke mindst den store Festivalfest lørdag aften med spisning og dans.

Arrangørerne forventer deltagere fra hele Danmark samt udlandet. I alt forventes det, at godt 1.000 idrætsudøvere, trænere, ledere og officials vil deltage i Special Olympics Idrætsfestival 2012.

Læs meget mere om det store arrangement på dhif.dk – se under aktiviteter.

REGIONERNES SOCIALE INDSATS FALDER FORTSAT

Danske Regioner har netop offentliggjort den årlige nøgletalsrapport over regionernes aktiviteter på social- og specialundervisningsområdet. De nye tal viser, at antallet af pladser på regionernes institutioner på social- og specialundervisningsområdet samt driftsomkostningerne til området er faldet fra 2011 til 2012.

På voksenområdet har aktiviteterne været nedadgående siden 2007, mens der for første gang siden 2007 er sket et fald i aktiviteterne på børne- og ungdomsområdet. Antallet af pladser er nu nede på et niveau under udgangspunktet i 2007.

Faldet ses blandt andet på tilbud til børn, unge og voksne med fysiske handicap og voksne med senhjerneskade og sindslidelser. Derudover er der sket et fald i antallet af pladser til specialundervisning og dag- og klubtilbud til børn og unge.

På nogle områder har regionerne også udvidet deres aktiviteter. Her er primært tale om antallet af pladser til voksne i beskyttet beskæftigelse og voksne med udviklingsforstyrrelse og udviklingshæmning.

Læs hele opgørelsen på regioner.dk

Påskegudstjeneste i Tønder

Tønder Kirke afholder den 11. april kl. 19.00 påskegudstjeneste.

Det er Arbejdsgruppen udviklingshæmmede og kirken, der står bag arrangementet. Efter gudstjenesten er der kirkekaffe i Brorsonshus.

Tilmelding hertil på tlf. 6010 0620.

Selvforsørgelse i fantasiens verden

AF SYTTER KRISTENSEN,
LEVS LANDSFORMAND

Debatten om regeringens udspil til reform af førtidspensionen og fleksjobordningen har buldret løs i medierne de seneste uger. Reformen er lanceret under slogans, som de færreste kan være uenige i: "Ingen unge under 40 år skal parkeres på sidelinjen" og "vi skal investere i unge, så de kan få et meningsfuldt liv på arbejdsmarkedet".

En del af debatten har drejet sig om handicaporganisationernes bekymring for fleksjobordningen, for eksempel når det gælder de fremtidige vilkår for akademikere med handicap og den reelle rummelighed på arbejdsmarkedet. Jeg deler den bekymring. Men i relation til unge med udviklingshæmning er det afgørende spørgsmål først og fremmest de såkaldt 'glatte sager': De unge, som også efter en reform skal have førtidspension.

"Vi vil investere i mennesker" er overskriften på det indlæg, som socialminister Karen Hækkerup har i dette nummer af Lev Bladet. I indlægget forklarer hun, hvorfor regeringen har taget initiativ til en reform af førtidspension og fleksjobordningen. Aldersgrænsen på 40 år for tildeling af førtidspension har fået en central position i lanceringen af reformen, og i ministerens indlæg begrundes den blandt andet med, at "... det for langt de fleste er alt for tidligt i livet at blive parkeret på sidelinjen".

Lighedstegnet mellem førtidspension og 'parkering på sidelinjen' er lige skarpt nok. For når det gælder mennesker med udviklingshæmning, er det varige forsør-

gelsesgrundlag, som førtidspensionen i dag udgør, langt fra det samme som at blive parkeret på sidelinjen. Faktisk tvært imod. Den Særligt Tilrettelagte Ungdomsuddannelse (STU), job med løntilskud på almindelige virksomheder og udviklingen af de beskyttede værksteder er alle aktuelle udviklingstendenser, som viser, at mennesker med udviklingshæmning kan og vil yde en indsats. Den indsats yder de ikke på trods af, at de modtager førtidspension – der er snarere tale om, at de yder en indsats, fordi de via førtidspensionen har stabilitet og tryghed om deres forsørgelse.

Jeg er glad for, at socialministeren i sit indlæg også anerkender denne udvikling. Hun understreger, at der – også efter reformen – vil være unge, hvor det er åbenlyst, at han eller hun ikke bliver i stand til at indgå i det almindelige arbejdsmarked med eksempelvis et fleksjob. Mennesker med udviklingshæmning, som i dag tildeles en pension, når de fylder 18 år, vil også efter en reform skulle have pension i langt de fleste tilfælde, skriver ministeren. Det er en vigtig melding. En melding, som bringer en del mere realisme ind i snakken om en aldersgrænse på 40 år.

For vi ved det jo godt alle sammen: Mennesker med udviklingshæmning har masser at byde på – en del har også ressourcer som arbejdskraft. Men at forvente helt eller delvis selvforsørgelse,

for eksempel via et fleksjob, hører til i fantasiens verden.

Fort at få lidt kød og blod på kan vi tage fat i eksemplet Louise på 17 år. Louise er udviklingshæmmet og har gået i specialbørnehave og på specialskole gennem sin opvækst. Hun leder for tiden efter en lejlighed i et bofællesskab, hvor der er pædagogisk personale, som kan hjælpe hende i hverdagen. Louise vil rigtig gerne arbejde i en børnehave. Hun bliver aldrig pædagog, og vil heller ikke kunne erstatte nogle af de øvrige ansatte i børnehaven – hverken helt eller

delvist. Men Louise kan godt hjælpe til, og hun kan bruge STU'en til at opnå nye kompetencer, der er vigtige i den sammenhæng. Selvfølgelig skal Louise have førtidspension – og sådan læser jeg da også helt klart socialministerens indlæg.

Louise og andre unge med udviklings-

hæmning skal ikke trækkes gennem et af de såkaldte ressourceforløb, som regeringen lægger op til skal erstatte tilkendelsen af førtidspension. Det er åbenlyst for enhver, at hun ikke hverken på kort eller langt sigt kan opnå hel eller delvis selvforsørgelse. Louise skal have pension som en såkaldt 'glat sag', hvor hverken kommunen eller Louise skal bruge kostbar tid på et ressourceforløb, som alle ved alligevel ender med en førtidspension.

Den indsats yder de ikke på trods af, at de modtager førtidspension – der er snarere tale om, at de yder en indsats, fordi de via førtidspensionen har stabilitet og tryghed om deres forsørgelse

TEKST OG FOTO VIBEKE RASK GRØN ■

Hjemme bedst

Hver morgen får de fire bofæller en rask gåtur hen til Aktivitetshuset. Det er kun dejligt at få lidt frisk luft, siger de. Fra venstre Mette Sørensen, Kim Nielsen, Mikaela Thomsen og Lene Ulbjerg.

Et helhedstilbud er Brønderslev Kommunes nye tilbud til en gruppe borgere med udviklingshæmning. Ordet helhed signalerer overblik, omsorg og individuel menneskelig behandling. Men tilbuddet får alarmklokkerne til at ringe hos pårørende og i LEV. Det lugter mistænkeligt af fortidens trøstesløse totalinstitutioner for handicappede

Mette Sørensen elsker at lave halskæder. Mange bliver solgt, men hun beholder også nogle selv mens andre bruges som gaver.

Klokken er 14.15, det er fredag eftermiddag. 48-årige Mette Fuglsang Sørensen fra Brønderslev er netop kommet hjem fra arbejde, nu kan hun puste ud, inden hun skal mødes med vennerne i bofællesskabet til fællesspisning og en aften med X-faktor i fjernsynet. En fin afslutning på en god afvekslende arbejdsuge.

Mette Sørensen producerer perlehalskæder og armbånd og syr puder, men har i ugens løb også givet en hånd med i arbejdsstedets kantine én formiddag og har, som sædvanligt, været besøgsven på den særlige afdeling for hjerneskadede borgere torsdag eftermiddag.

Puderne og perlekæderne, som hun og kollegerne producerer, bliver solgt i en brugskunstforretning i Saltum, det samme gør de trævarer, som produceres i en anden sektion af arbejdspladsen. Arbejdstiden er fra 9 til 15 på hverdage og 9 til 14 om fredagen. Det er en rummelig og alsidig arbejdsplads, som giver mulighed for, at Mette og de andre i produktionen kan komme med på forretningsbesøg i Saltum, når varerne skal afsættes.

Mette Sørensen har arbejdet her i 23 år, og hun er ikke den eneste med høj anciennitet. Arbejdspladsen har nemlig et rigtig godt ry, så medarbejderne kom-

mer glade på gå-ben eller med bil fra Brønderslev og omegn hver morgen. Og mange venskaber er blevet knyttet på kryds og tværs gennem årene.

AFSKEDIGELSER

Men den 15. april 2012 er det nok slut. Mette Sørensen og omkring 29 andre bliver snart sagt op på grund af kommunale besparelser. Arbejdspladsen er nemlig kommunal, hedder Aktivitetshuset i Brønderslev og er et dagtilbud efter servicelovens §104.

Men dagtilbud eller ej – spørger man Mette er det hendes arbejde! - Et arbejde, der giver en god mening med tilværelsen, noget fornuftigt at stå op til, nogen at gøre et relevant stykke arbejde for, nogen at høste velkommen anerkendelse fra, siger hun på sin måde.

Et arbejde hun med glæde trasker gennem rusk og regn, solskin og frisk luft for at møde op på.

Brønderslev Kommune vil spare 1,3 million kroner på handicapområdet i 2012, og byrådet har besluttet at integrere

dag- og botilbud til et helhedstilbud for kommunens egne borgere med udviklingshæmning. En ny kvalitetsstandard siger nemlig, at Mette Sørensen og alle andre, der bor i botilbud i Brønderslev, skal have deres dagtilbud hjemme i bofællesskabet i fremtiden.

Aktivitetshuset bliver fremover kun et tilbud til mennesker med udviklingshæmning fra andre kommuner og for de af kommunens egne udviklingshæmmede, som bor hos forældrene eller helt alene.

Han understreger, at udviklingshæmmede, som Mette, har lige så stort behov for at komme hjemmefra og møde andre mennesker, som enhver anden har

Jørgen Sørensen, far til Mette

- Det harmer mig, at byrådet synes, det er i orden, at en gruppe svage borgere kan sidde indenfor hjemmets fire vægge 24 timer i døgnet. Det er vanvittigt, tordner Jørgen Sørensen, der er far til Mette. Han understreger, at udviklingshæmmede, som Mette, har lige så stort behov for

at komme hjemmefra og møde andre mennesker, som enhver anden har.

Både Mettes forældre og andre pårørende har derfor klaget – og klager stadig, men lige meget har det foreløbig hjulpet.

Center for Job og Oplevelse Mulighedernes hus

Har du brug for en anderledes uddannelse, så er Jobskolens 3-årige ungdomsuddannelse, måske noget for dig. Vi gør en forskel. Vi arbejder ud fra, at alle mennesker har ressourcer.

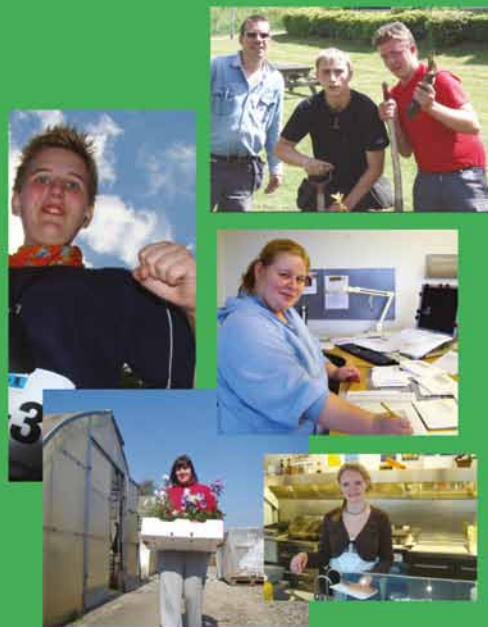
En bedre og anderledes måde at gå i skole på:
Den 3-årige ungdomsuddannelse (STU).
Nu med mulighed for kollegielejlighed. Tilpassede skridt mod arbejdsmarkedet. Fokus på arbejde, kompetencebeviser, botræning, idræt og kost.

Læs mere på www.cfjoo.dk

Center for Job og Oplevelse er et uddannelses-, aktivitets- og beskæftigelsestilbud under Helsingør Kommune. Tilbuddet er flettet sammen med jobkonsulent, afklaringsforløb, Særlig Tilrettelagt Uddannelse (STU), aftenklub og jobklub. Centerets aktiviteter bygger på tværfaglighed.

Vi beskæftiger 200 medborgere.

Kontakt: Forstander Karsten Grubert 4928 4800
mail: kgr43@helsingor.dk

Har familien brug for hjælp?

Kildebjerget tilbyder

- Efterskolelignende ophold for unge med særlige behov fra 15 – 18 år
- Ungdomsmiljø, praktik/undervisning
- Oplæring i "klar dig selv"
- Ungdomsuddannelse, STU 18 – 25 år
- Afklaringsforløb – dokumentation – afdækning – træning – læring – udvikling
- Bofællesskab/kollegium 18 – 28 år.
- Erhvervsforløb/træning i samarbejde med jobcenter
- Praktik i virksomheder – sigter mod arbejde til alle
- Relationer for udviklingshæmmede – unge med særlige behov
- Vi skaber fællesskaber for livet
- Vi møder eleven hvor den unge er

Kildebjerget er også specialfolkeskole –
STU – socialpædagogik

KILDEBJERGET

Kildebjerget, Sanatorievej 1, 7140 Stouby
Tlf. 7847 9700 | www.kildebjerget.dk

BESPARELSEN ER I HUS

- Et helhedstilbud giver kommunen sin besparelse og er samtidig en løsning, som mange udviklingshæmmede vil synes om, siger Brønderslev Kommunes socialudvalgsformand Thomas Krogh (SF). Alternativet var personalenedskæring over en bred kam.

- Det ville have endnu flere uheldige konsekvenser, mener han og peger på, at der er grupper af udviklingshæmmede som, i modsætning til Mette og hendes bofæller, er glade for udsigten til at slippe for at komme på Aktivitetshuset og få nogle tilbud hjemme i stedet for.

Thomas Krogh henviser blandt andet til et offentligt møde i efteråret, hvor brugere af Aktivitetshuset, pårørende og personale var inviteret. Helhedstilbuddet var noget af det, de fremmødte pegede på som en løsning, siger Thomas Krogh.

Fridolin Laager, LEVs kredsformand i Brønderslev, kalder socialudvalgsformandens fremstilling for ret manipulerende.

- Selvfølgelig kommer der forskellige udsagn, når en gruppe mennesker udtaler sig. Men det er helt absurd at tage alle til indtægt for et synspunkt, som udtrykker forståelse for den såkaldte helhedsløsning. Der er nogle, som vil synes, det er ok med et helhedstilbud, men kommunen har jo besluttet at hælde det ned i halsen på alle. Det er her, kæden hopper af.

For Fridolin Laager er hele tankegangen bag helhedstilbuddet rystende, og den giver ham mindelser om fortidens totalinstitutioner for udviklingshæmmede.

- Med et helhedstilbud risikerer mange at ende med et liv i isolation inden for hjemmets fire vægge.

VÆSENTLIGE SPØRGSMAÅL

Fridolin Laager ser helhedstilbuddet som et dybt problematisk skridt væk fra årtiers retning indenfor handicappolitikken i Danmark. Derfor mener han også, at det er ekstra kritisabelt, at Handicaprådet i kommunen ikke er blevet korrekt hørt i den her sag.

- Byrådsbeslutningen bør erklæres ugyldig og sagen tages op til fornyet overvejelse, siger Fridolin Laager.

Ydermere mener han, at tilbuddet er ulovligt. En kommune kan ikke disponere over borgernes private hjem, og heller ikke over fællesrum i bofællesskaberne. Beboerne betaler nemlig husleje for hele det benyttede areal.

- Beboerne har den fulde dispositionsret over deres egen lejlighed – og over fælleslokalerne. Basta – og længere er den ikke. Hvad vil Brønderslev Kommune gøre, hvis nogle beboere siger nej til, at fælleslokalerne bliver brugt til kommunal aktivering? spørger han og venter, som alle andre parter i sagen, spændt på en juridisk afgørelse af spørgsmålet.

Den konservative byrådspolitiker Karsten Frederiksen er enig. Han var den eneste, der stemte imod forslaget, da det var til afstemning i byrådsalen 15. februar 2012.

- Jeg tror heller ikke, det er lovligt, siger han og synes ikke, byrådet tænkte sig godt nok om inden man tog beslutningen.

Han har samtidig set, hvor kede af det mange borgere med udviklingshæmning er blevet over udsigten til ændringen i deres udadvendte dagligdag og mener, kommunen bør gå i dialog med de pårørende igen.

SOV I TIMEN

Det afviser formanden for socialudvalget Thomas Krogh (SF). Han understreger kort og godt, at det handler om nødvendige besparelser, og hvordan de gøres på bedste vis, og spørgsmålet har været diskuteret siden august 2011.

At der skulle være begået procedurefejl i forbindelse med høringsprocessen

Mette Sørensen flankeret af sine forældre Jørgen og Margit, som begge er aktive pårørende.

Bofællerne her på Brandurs Alle har det godt med hinanden, men har hver især også andre venner, som de mødes med i Aktivitetshuset.

afviser socialudvalgsformanden også blankt. Det er rigtigt, at socialudvalget slutbehandlede forslaget, inden Handicaprådet var kommet med sin udtalelse, men netop derfor udskød udvalget den endelige beslutning og sendte det til afstemning i byrådet den 15. februar 2012.

- Handicaprådets udtalelse kom den 6. februar og forelå derfor inden afstemningen, påpeger Thomas Krogh. Han appellerer til alle parter om at komme videre nu.

Hertil siger Fridolin Laager, at Handicaprådet overhovedet ikke har haft lejlighed til at afgive et høringssvar i sagen, men blot fået en orientering og derudfra stillet nogle spørgsmål. Alligevel præsenteres denne orientering over for byrådet som en høring af Handicaprådet.

- Det er manipulerende og i strid med almindelige principper for høring af rådet, fastslår kredsformanden.

For at få en afklaring af hele lovligheden i forhold til etablering af helhedstilbud opfordrer Fridolin Laager Brønderslev Kommune til at bede Statsforvaltningens kommunetilsyn om at se på sagen.

DYB SKEPSIS OVER FOR KOMMUNENS PLANER

En kommunalt nedsat arbejdsgruppe anbefaler, at helhedstilbuddet tilret-

telægges ud fra de enkelte borgeres handleplaner, ønsker og særlige behov – naturligvis med blik på økonomien.

- Ord og intet konkret, siger Jørgen Sørensen og frygter på sin datter Mettes vegne, at der ikke er råd til fornuftigt indhold. Mette og hendes bofæller kan ikke gøre mere rent eller rydde mere op, end de i forvejen gør sammen med personalet på bostedet, påpeger han.

På Brandurs Alle i Brønderslev tusser Mette Sørensen og hendes bofæller rundt i deres rene, ryddelige hus og glæder sig til X-faktor. Spørger man, så svarer de med sikre stemmer, at de glæder sig til uret ringer mandag morgen, og de igen skal gå den lille kilometer hen til Aktivitetshuset, hvor arbejdet kalder og gode gamle kolleger venter.

LEVS LANDSFORMAND SYTTER KRISTENSEN OM SAGEN

Når borgerens eget hjem bliver til at socialt tilbud

Brønderslev Kommunes kvalitetsstandard for dagtilbud er en skandale. Først og fremmest for de borgere, som nu fratages et dagtilbud, som de har været glade for. Men det er også endnu et eksempel på det, jeg vil kalde en handicappolitik i bakgear. Som jeg skrev i en kronik i dknyt for et par uger siden, ser vi flere og flere eksempler på, at kommunerne totalt ignorerer værdierne bag dansk handicappolitik. Man er godt på vej til at genindføre endnu mere institution – og dermed mindre "eget hjem" for borgeren.

Tænk sig, at man i Brønderslev byråd synes, det er helt ok at inddrage borgerens private hjem til at gennemføre et offentligt socialt tilbud. Gad vide, om der er andre af Brønderslevs borgere, som man ville gøre noget tilsvarende over for?

Og hvad gør socialministeren og Folketinget? De sidder på hænderne. Der er ingen reaktion, alt imens årtiers fremskridt lige så stille pilles ned under dække af den økonomiske krise.

**Vi fejrer 10 års
fødselsdag!**

Lotte

Højdeindstillelig babytremmeseng
til forældre i kørestol.

**HEALTH
& REHAB**
Bella Center
22.-24. maj
2012

Timmy

Hannah

Olaf*

KayserBetten
Danmark

Emma*

Klassisk plejeseng, dog samtidig
et pænt, robust møbel

*Lever op til den Nordiske Kravspecifikation for indstillelige senge til handicappede børn.

Stand C3 015

Aflever denne annonce på vores
stand og få en gave ved os!

Markgade 40
DK-6270 Tønder
fon +45 7374 4073
info@kayserbetten.dk
www.kayserbetten.dk

GLAD FAGSKOLE

Glad Fagskole tilbyder ungdomsuddannelse for unge med særlige behov/STU i et i et spændende, alsidigt og kreativt produktions- og uddannelsesmiljø med følgende faglinjer:

**TEATER, RADIO, ANIMATION
TV, KØKKEN, DESIGN, SERVICE**

Der er løbende optag – og flere ledige pladser i 2012.
Henvendelse til: forstander Annette Riisager, riisager@tv-glad.dk mobil: 4225 0442

Find mere info på: www.tv-glad.dk/fagskole

Glad Fagskole er etableret hos TV-Glad i 2004 med støtte fra Arbejdsmarkedsstyrelsen og er et unikt og eksperimenterende læringsmiljø målrettet mennesker med funktionsnedsættelse.

Vi værdsætter originalitet, faglighed og livsglæde.

Glad Fagskole · Rentemestervej 45-47 · 2400 København NV
www.tv-glad.dk/fagskole

GLAD FAGSKOLE

Teater

Køkken

TV

Service

NYHED !

Ny faglinje med partnerskabsaftaler

Design

Animation

Radio

BRUGER - HJÆLPER FORMIDLINGEN

VI TILBYDER:

- Gratis rekruttering
- Vikarservice
- Ledsageordningen
- Helhedsløsningen til hjælpeordninger
- Borgerstyret personlig assistance (BPA)
- Specialpædagogisk støtteordning (SPS)
- Særligt tilrettelagt ungdomsuddannelse (STU)
- Alle administrative opgaver relateret til ovenstående

Ring og hør nærmere om, hvad vi kan tilbyde netop dig.

København

Århus

Tlf. 3634 7900

Tlf. 7026 2709

bhff@formidlingen.dk
www.formidlingen.dk

BRUGER - HJÆLPER FORMIDLINGEN

NÅR DU HAR BRUG FOR HJÆLP

GHV

En sjov og udviklende arbejdsplads i trygge rammer.

**BOGBINDERI, PROJEKTVÆRKSTED, KØKKEN,
MEDIEVÆRKSTED, TEKSTIL & DESIGN**

Indflydelse på eget arbejdsliv, mulighed for netværk og livskvalitet gennem sociale aktiviteter og samvær.

Gentofte Håndarbejdsværksted er en mindre arbejdsplads efter SEL § 103, hvor den enkeltes interesser og udvikling af kompetencer er i fokus. Værkstedet byder på spændende udfordringer med oplæring i håndværksmæssige og kreative færdigheder.

Læs mere på www.ghv.dk

Gentofte Håndarbejdsværksted Teglårdsvej 21 A
2920 Charlottenlund Tlf: 39 64 29 33

Mail: ghv@ghv.dk

Øster Skerninge Autoværksted

v/ Jørgen Jensen
Ø. Skerningevej 17B, Ollerup
Tlf. 62 24 13 49
info@oe-skrauto.dk • www.oe-skrauto.dk

Køkkenforum

Industrivej 6 · 6870 Ølgod
Telefon 75 24 47 77

LIMFJORDSSKOLEN

**Spring ud i livet og tag
på Limfjordsskolen**

STU i døgndrift
– skole og bodel i ét!

Et udviklende ungdomsmiljø
for udviklingshæmmede

www.limfjordsskolen.dk

En ny rapport om dansk værgemålslovgivning og -praksis konkluderer blandt andet, at den automatiske fratagelse af stemmeretten for mennesker under et såkaldt §6-værgemål er i strid med handicapkonventionen. Der er flertal blandt de politiske partier for at ændre lovgivningen. "Det var på tide", udtaler LEVs landsformand, "men glem ikke de mange andre problemer, som rapporten beskriver"

AF THOMAS GRUBER, POLITISK KONSULENT I LEV ■

Stemmeret og værgernes rolle i fokus

Rapporten "Selvbestemmelse og værgemål i Danmark", som Institut for Menneskerettigheder (IMR), har lavet, gennemgår for første gang dansk værgemålslovgivning og den måde, den administreres i praksis. Resultaterne af den gennemgang og analyse holdes dernæst op imod FN's Handicapkonvention, som Danmark har ratificeret. Og på flere områder er der behov for forandringer. Både i lovgivningen og – måske især – i den måde lovgivningen håndteres i den virkelige verden.

KORT OM VÆRGEMÅL I DANMARK

Danmarks værgemålslovgivning har først og fremmest til formål at beskytte borgere, der har svært ved at varetage deres egne anliggender fuldt ud på egen hånd. Lovgivningen har flere forskellige typer værgemål, og et værgemål kan både omfatte økonomiske og personlige forhold. Den mest indgribende form for værgemål er et såkaldt § 6 værgemål, hvor man helt fratages det, som kaldes den retlige handleevne. § 6 værgemål kan kun besluttes ved domstolene og er en form

for umyndiggørelse, hvor man mister muligheden for at indgå aftaler og disponere over sin eventuelle formue. På grund af en bestemmelse i valgloven betyder et § 6 værgemål samtidigt, at man mister sin stemmeret til Folketing, kommunalbestyrelse og regionsråd. Den mest almindelige type værgemål er imidlertid § 5-værgemål, hvor man ikke økonomisk umyndiggøres, og hvor man ikke mister stemmeretten.

FRA SUBSTITUERET TIL STØTTET

I IMR's rapport om værgemål og FN's Handicapkonvention anbefales det blandt andet, at værgemålslovgivningen ændres, så det tydeligt fremgår, at støttet beslutningstagen og fremme af handleevnen er hovedprincipperne. Rapportens forfattere mener, at den danske lovgivning – og den måde den virker på i praksis – i for høj grad har fokus på såkaldt substitueret beslutningstagen, det vil sige på, at værger træffer beslutninger på vegne af borgeren snarere end sammen med borgeren.

DEN NØDVENDIGE KONTAKT

Rapporten anbefaler også, at der tages initiativer, som understøtter, at værgerne opretholder kontakten med den borger, som de er værge for. Kun ved at have kendskab til borgerens konkrete situation, hans eller hendes værdier og præferencer mv., kan værger reelt ud-

"Et værgemål skal ikke være lig med retten til at være diktator i andre menneskers liv."

fylde sin rolle på en ansvarlig måde. I november sidste år bragte TV2 Nyhederne en historie om, hvordan flere professionelle værger i hele landet har op imod 100 borgere, som de er værger for – og at værgerne i nogle tilfælde har intet eller et meget beskedent kendskab til de borgere, de er værger for. LEVs landsformand Syster Kristensen skrev på denne baggrund til justitsministeren, og landets statsforvaltninger har i de seneste måneder gennemført en opfølgning i forhold til samtlige af deres professionelle værger. I den opfølgning har der især været fokus på, hvordan og i hvilket omfang værgerne sørger for at have kontakt til borgerne. Der ventes en samlet rapportering fra denne opfølgning i løbet af maj måned.

FRATAGELSE AF STEMMERETTEN

IMR's rapport konkluderer også, at det er konventionsstridigt, at borgere, som får tildelt et såkaldt § 6 værgemål, også fratages deres stemmeret til for eksempel folketingsvalg og kommunalvalg. § 6 værgemål er den mest indgribende form for værgemål og er i realiteten en egentlig umyndiggørelse af borgeren i relation til en række personlige og økonomiske forhold. § 5 værgemål er langt mindre indgribende og er også den mest almindelige form for værgemål.

Det er fratagelsen af stemmeretten, som har tiltrukket sig størst opmærksomhed i medierne siden rapportens offentliggørelse. Derfor er det også det emne, som politikerne på Christiansborg har kommenteret på. Og her tegner der sig et flertal for at afskaffe muligheden for at fratage stemmeretten for personer med et § 6 værgemål. Regeringspartierne og Enhedslisten er angiveligt meget indstillede på at ændre lovgivningen på dette område. LEVs landsformand er glad for, at der nu ser ud til at være hul igennem i forhold til stemmeretten:

- Det er fuldkommen utidssvarende i et moderne demokrati at fratage nogen

stemmeretten på grund af et handicap. Det er åbenlyst i strid med handicapkonventionen, og jeg har godt nok svært ved at se meningen med det. Det er så grundlæggende, at jeg synes, lovgiverne bare skal se at komme i gang med at få ændret reglerne, udtaler Syster Kristensen.

VIGTIGT MED FOKUS PÅ VÆRGERNES ROLLE

LEVs landsformand gør samtidigt opmærksom på, at IMR's rapport har en række andre konklusioner, som ikke må gå i glemmebogen:

- Rapporten anbefaler eksempelvis, at værgernes såkaldte omsorgs kontrol styrkes. Omsorgskontrollen handler om, at værgerne skal have den fornødne indsigt i og kendskab til borgerens situation – om hans eller hendes værdier osv. - Det er en ekstremt vigtig pointe, som der skal holdes fast i. Der er alt for mange mennesker med udviklingshæmning, som er efterladt i en fuldkommen uacceptabel situation. Mange har ingen pårørende, og så må man spørge sig selv: Hvem skal så hjælpe dem med for eksempel at klage over den byge af nye afgørelser, som kommunerne sender ud i disse år som følge af krisen?

ER FLERE VÆRGEMÅL EN LØSNING?

Rapporten beskriver som nævnt behovet for at ændre synet på værgemål i retning af støttet beslutningstagen frem for substitueret beslutningstagen. Den bevægelse er vigtig, mener LEVs landsformand, og hvis det sker, kan etableringen af flere værgemål blive et vigtigt led i beskyttelsen af den sociale retssikkerhed for mennesker med udviklingshæmning.

- Et værgemål skal ikke være lig med retten til at være diktator i andre menneskers liv. Både når det er pårørende værger og professionelle værger, skal udgangspunktet altid være den enkeltes værdier og personlige ønsker. - Hvis det er udgangspunktet, så tror

jeg, at flere værgemål for nogle af de mest udsatte borgere med udviklingshæmning kan være en vej at gå. Vi har i hvert fald brug for en effektiv modvægt til den uværdige retstilstand, som mange i dag befinder sig i. Det er desværre mere nødvendigt end nogensinde, udtaler Syster Kristensen.

Landsforeningen LEV vil i de kommende måneder forsætte dialogen med relevante ministre og politikere på Christiansborg om behovet for at ændre værgemålslovgivningen – og ikke mindst den måde den forvaltes i praksis.

Rapporten oplister i alt otte anbefalinger:

- 1) Begrænsning af brugen af § 6 værgemål
- 2) Fremme af støttet beslutningstagning og handleevne
- 3) Bevarelse af stemmeret for personer under § 6 værgemål
- 4) Større medindflydelse og høringsret
- 5) Fremme af værgens omsorgs kontrol
- 6) Retningslinjer for brug af formuen
- 7) Fri for interessekonflikter
- 8) Konkret tilpasset støtte

Kilde: Rapporten "Selvbestemmelse og værgemål i Danmark"

Besøg

museum

S I L K E B O R G

WWW.MUSEUMJORN.DK

GAS-MANDEN BILLUND Aps

Egevangenget 402, 7190 Billund

*Vi tager gasservice alvorligt
- Ring på tlf.*

75 35 39 13

eller

40 60 19 41

www.gas-manden.dk

Tømrermester

Vestergade 11 • 4690 Haslev • Telefon 56 31 03 74

Bostedet Grandbo

2 ledige pladser

Bostedet Grandbo er et privat botilbud med plads til 6 unge mennesker, vi har 2 pladser ledige.

Bostedet Grandbo er et bofællesskab for unge mobile mennesker med funktionsnedsættelse/udviklingshæmning i alderen 18-26 år

Vi lærer de unge mennesker hvad det vil sige at flytte hjemmefra. Vi arbejder på at de skal kunne indgå i alle sociale arenaer.

Målet er at de unge mennesker med særlige behov opnår personlige og sociale kompetencer til en så selvstændig og aktiv deltagelse i voksenlivet som muligt.

Bostedet Grandbo indbyder altid til socialt samspil, samvær, hygge og fællesskab i de hjemmelige omgivelser.

Ring og få en snak med Pia Just

59121250 / 23712788

Roskildevej 236 • 4300 Holbæk • Tlf. 23712788 • www.grandbo.dk

VORDINGBORG
KOMMUNE

Bo & Naboskab Møn

Bo og Naboskab Møn er et Vordingborg kommunes Bo og Aktivitetstilbud der yder støtte og vejledning samt beskæftigelsestilbud til voksne udviklings- og funktionshæmmede borgere i alle aldre. Tilbudene er pt. beliggende i Stege på Møn, samt Mern og Stensved.

Bo og Naboskab Møn • skolegade 6A • 4780 Stege
Telefon: 55 36 40 80 • E-mail: bnmon@vordingborg.dk

SVAG AFTALE

om beskyttelse af specialviden

Den højt specialiserede viden på socialområdet skal beskyttes. Det har socialministeren og KL indgået aftale om, forlyder det. Socialministeren kan nu bede om en faglig vurdering, inden et specialiseret tilbud lukkes. LEVs landsformand er enig i ambitionen om bedre beskyttelse af den specialiserede viden, men hun er ikke imponeret over den såkaldte aftale

I slutningen af februar måned kunne man på Socialministeriets hjemmeside og i andre medier læse nyheden om, at socialminister Karen Hækkerup skulle have indgået en aftale med Kommunernes Landsforening, KL, om bedre beskyttelse af specialiseret viden på socialområdet. På ministeriets hjemmeside skrev ministeren blandt andet, at med aftalen "...garderer vi os imod at miste konkret viden om, hvordan man f.eks. bedst hjælper børn, der er født med misbrugsskader. Den viden skal vi bevare, selv om et behandlingstilbud lukker."

I aftalen – eller rettere et notat på Socialministeriets hjemmeside – fremgår det bl.a.: "I tilfælde af at der kommer akutte sager om lukning af særlige tilbud, hvor der er en risiko for, at specialiseret viden går tabt, kan ministeren bede Socialstyrelsen om under inddragelse af VISO-netværket at gå i dialog med det relevante KKR med henblik

på i fællesskab at få foretaget en vurdering af, om den pågældende institution rummer specialviden, samt om der findes tilsvarende specialviden andetsteds."

Socialministeriet mener ifølge notatet ikke, at det kan fastslås, om der har fundet en afspecialisering sted siden kommunalreformen. Det anerkendes, at der er nedlagt højt specialiserede tilbud på det sociale område, men måske fastholdes specialviden i andre former end i tilbud, fremgår det af aftalen.

SELVFLGELIG ER DER GÅET SPECIALVIDEN TABT

LEVs landsformand Sytter Kristensen er tilfreds med, at socialministeren bekymrer sig for specialviden på socialområdet. Men hun er ikke imponeret over de redskaber, som aftalen giver:

- Det er noget fjollereri at påstå, at der ikke er gået specialviden tabt siden kommunalreformen. Det er der! KL må have besnakket ministeren til den vildfarelse. Enhver kan konstatere, at vigtig specialviden er udhulet på flere områder. Det gælder for eksempel kommunikationscentre, hvor kommunerne nærmest er holdt op med at hente, og betale for, specialviden og specialbistand. Det undergraver specialviden, som er afgørende for blandt andre mennesker med udviklingshæmning.

- Aftalen rummer så vidt jeg kan se ingen effektive redskaber. VISO og KKR skal snakke lidt sammen, når der opstår sager. De skal overveje, om kommunen stadig har adgang til specialviden. Jo tak – men hvad skal der så ske? spørger Sytter Kristensen

STATEN SPARER OGSÅ PÅ SPECIALVIDEN

I december 2011 bekendtgjorde socialministeren, at der skal gennemføres omfattende besparelser i Social- og integrationsministeriets concern (ministeriet + diverse styrelser og institutioner under ministeriet). Besparelserne kommer især til at ramme Videnscenter for Handicap og Socialpsykiatri, ViHS, som blev etableret ved sammenlægningen af en række tidligere amtslige og statslige videnscentre for blot et år siden. ViHS beskæres med cirka en tredjedel, og det vil få omfattende negative konsekvenser for indsamling, videreudvikling og formidling af specialviden, blandt andet i forhold til mennesker med udviklingshæmning.

LEV og mange af de andre handicaporganisationer har været meget kritiske over for dette voldsomme angreb på det nationale vidensarbejde på handicapområdet, og LEVs landsformand synes, at det får socialministerens omsorg for specialviden på socialområdet til at lyde hult:

- Det hjælper jo ikke bare at snakke om beskyttelsen af specialviden og så samtidig slagte specialviden på nationalt niveau. Vi taber uerstattelig viden og ekspertise i de her år, og det er ikke klogt. Det rammer nogle af de mest sårbare borgere hårdt – og dem, synes jeg ellers, ministeren taler så meget om skal prioriteres i fremtidens velfærdssamfund, udtaler Sytter Kristensen.

AKTIVITETSCENTRET KELLERSVEJ

Dagtilbud for voksne udviklingshæmmede

MANGFOLDIGHED OG MULIGHEDER

Flexibilitet • Oplevelser/omsorg • Neuropædagogisk tilgang
Dyrehold og ridning • Mulighed for halvtidspladser
• Cafe Dukkehuset

Kellersvej 13 - 23. 2860 Søborg
Telefon 39 57 33 60 - E-mail: ac-kellersvej@gladsaxe.dk
Hjemmeside: www.gladsaxe.dk/ac-kellersvej

Nedlægning af Trægulve Slibning & Overfladebehandling

Wengé Gulve ApS
Bytoften 94, 7400 Herning
TLF/ FAX: 97 26 95 57 - BILTLF: 20 10 00 29/29 62 41 74
mail: ipo@post6.tele.dk

www.egmont-hs.dk

RESPEKT – udvikler hele mennesker!

DANMARKS MEST RUMMELIGE HØJSKOLE

Solidaritet • Myndighed • Værdighed

LYSBRO UDDANNELSES-CENTER

Specielt for dig ...

- Tilbyder vi spændende undervisningstilbud inden for:

**STU (Særligt tilrettelagt Uddannelse)
Kreativt uddannelsesforløb
Kunsttilbud**

Ring og hør nærmere på 8970 5610
Klik ind på www.lysbroskolen.dk
- eller www.lysbrokunst.dk

Originalt betaler sig ...

**Med originale
opbygnings- og reservedele
fra Transport-Teknik
er du sikkert på vej ...**

Vranderupvej 2 • DK-6000 Kolding
Tlf. 75 52 52 00 • www.transport-teknik.dk

HADRUPPLUND

- et helhedstilbud for udviklingshæmmede børn og voksne

Vores opgave er, at skabe rammer for en tryk og overskuelig tilværelse for psykisk udviklingshæmmede. Vi giver børnene og de voksne beboere mulighed for at opleve en sammenhæng i tilværelsen. Hertil hører blandt andet, at vi tilbyder undervisning til børnene og aktivitets- og værkstedspadser til de voksne beboere.

Det idémæssige fundament er Rudolf Steiners antroposofiske menneske- og samfundssyn, og det pædagogiske arbejde bygger grundlæggende på Rudolf Steiners helsepædagogiske impulser.

HADRUPPLUND er en privat, selvejende institution (fond), der arbejder under tilsyn af Odder Kommune.

Vi bor i Hadrup - en lille landsby i den sydlige del af Odder Kommune. Vi har to boafsnit samt skole og administration på adressen Hadrupvej 41 og yderligere et boafsnit og aktivitets og værkstedstilbud på adresse Hadrupvej 60.

Hadrupvej 41, DK 8350 Hundslund
www.hadruplund.dk

STU er for alle med udviklingshæmning

Den særligt tilrettelagte ungdomsuddannelse for udviklingshæmmede og andre unge med særlige behov (STU) har nu fem år på bagen. Og at den ikke kun er for de bedst fungerende mennesker med udviklingshæmning, er der heldigvis flere og flere eksempler på. **Vi har i dette tema besøgt Kirkebæksskolen, som til august vil starte et STU-tilbud op for nogle af de unge, som har allermost behov for hjælp.** En af de kommende studerende på STU Kirkebæk kan være Sofie Wilstrup Sindt. Sofie kommer aldrig ud i et job med løntilskud, men det er altafgørende for hendes udvikling, at hun fortsat får mulighed for at udvikle færdigheder inden for eksempelvis kommunikation for, at hun selv kan få indflydelse på sit eget liv.

LEV har via Projekt KLAP været bannerfører for, at den Særligt Tilrettelagte Ungdomsuddannelse målrettes den enkelte unge. Det arbejde fortsætter i KLAP II, der er en opfølger til Projekt KLAP. **Læs i temaet om både KLAP I og II – og mød de nye KLAP-konsulenter.**

AF ARNE DITLEVSEN ■ FOTO: HANS JUHL

Udvikling i trygge rammer. Det er for Sofie Wilstrup Sindts forældre det allervigtigste yderligere tre år med udviklingsmuligheder. Men det skal være det rigtige STU-tilbud.

for deres datter, som har multiple handicap. STU'en kommer derfor som sendt fra himlen, for den giver Sofie
Ellers giver det ingen mening. Hvad fremtiden ellers skal bringe for Sofie, tør forældrene knap nok tænke på

En mile- pæl ad- gan- gen

Sofie Wilstrup Sindt har en mutation i CDKL5 genet. Det betyder, at hun har atypisk Rett Syndrom. For Sofie medfører det, at hun blandt andet har epilepsi, smerter på grund af luft i maven, svært ved at bruge hænderne, kun kan gå med støtte, ikke har noget sprog, og så er hun meget sensitiv over for høje lyde.

Men Sofie er ikke en genstand. Hun hader, når hun bliver overset, og hun udvikler sig stille og roligt. Hendes kontakt med omverdenen er meget bedre nu, end den var for fem år siden – selv om det for en udefrakommende måske ikke er synligt. Fremskridt for Sofie kan nemlig være, at hun fra at kunne koncentrere sig om at være sammen med fremmede i ti minutter, nu kan være sammen med dem i 15.

De færdigheder har hun ikke mindst oparbejdet og udviklet via sin skolegang på Kirkebækskolen i Vallensbæk, hvor hun går i 10. klasse.

- De har en helt særlig viden og tilgang til de unge, som er fuldstændig afgørende for, at de udvikler sig. Ikke mindst har Sofie haft gavn af de nye alternative kommunikationsformer som eksempelvis talecomputer med touchskærm. Det giver hende mulighed for at få medbestemmelse. For eksempel kan hun på computeren give udtryk for, om hun skal på toiletet, om hun vil spille computer, eller om hun vil se billeder fra sin konfirmation. Samtidig har lærerne et smittende engagement, som jo også smitter af på os, fortæller Sofies far Preben Sindt.

UDVIKLING I TRYKKE RAMMER

Derfor har Sofies forældre, Susanne og Preben Sindt, også ansøgt om, at Sofie efter folkeskolen kan fortsætte på STU Kirkebæk, som er Kirkebækskolens nye

STU-tilbud, der er planlagt til at starte efter sommerferien i år.

- De kender Sofie, hvilket er utrolig vigtigt, hvis man skal hjælpe hende videre, forklarer Susanne Sindt.

Sofie er faktisk en af de første tre i verden, som har fået den diagnose, hun har. De to andre er en fra England og en fra Australien, forklarer Sofies forældre. Siden er der kommet flere til, men der er tale om en ekstrem marginal gruppe, og det er netop her, at Kirkebækskolen kan gøre en forskel. De er specialiseret i at arbejde med kommunikation i forhold til børn og unge, som ikke har et verbalt sprog.

- For os er STU'en ekstra læreår og ekstra muligheder. Sofie har først og fremmest brug for kontinuitet og for specialiseret træning og uddannelse i kommunikation. Derfor vil det være oplagt for Sofie at fortsætte sin skolegang i disse omgivelser, siger Susanne Sindt. Hun frygter, at Sofie vil falde igennem, hvis hun placeres i et stort STU-tilbud, hvor man ikke har de helt specifikke kompetencer, som man har på skolen i Vallensbæk.

Þernilles FISKEFARS

– byens bedste

86 12 35 59 & 86 18 54 50

Fax 86 13 71 19 • Pakkerivej • 8000 Aarhus C

LANDSKABSARKITEKTERNE ROSKILDE

Hanne A. Jakobsen &
Michael Jensen
Landskabsarkitekter MDL

Maglekildevej 7, 4000 Roskilde

Tlf. 46 36 92 36

Fax 46 36 92 80

E-post lr@landskab-ros.dk

Opdager indbrud, brand, gas og vand

Bestil Falck Alarm nu
på 70 10 40 80 eller falck.dk

Falck

Lundens Bondegårdsferie - handicap ingen hindring!

"Oplevelsesgaranti for alle
-med eller uden handicap!"

www.lundensbondegaardsferie.dk

B·K·I KAFFE

Axel Kiers Vej 4 . 8270 Højbjerg
Tlf.: 86292299 . Fax: 86291089
e-mail: bki@bki.dk . www.bki.dk

Soft Design

Soft Design A/S
Rosenkæret 13
2860 Søborg

Telefon: 39 66 02 00
Telefax: 39 66 02 02

www.softdesign.dk

KRØLL CRANES A/S

Nordkranvej 2, 3540 Lyngø

Tlf. 48 18 74 00

Altid billig benzin og diesel

www.ok.dk

Susanne og Preben Sindt håber, at Sofie kan starte på STU Kirkebæk efter sommerferien.

Th. ses Sofie med en af sine to hjælpere, Louise Madsen.

Susanne og Preben tænker i denne forbindelse også på det ungdomsmiljø, som Sofie allerede er en del af på Kirkebæk-skolen. Hun har selvfølgelig også brug for at være sammen med andre unge, men igen: 50 eller 100 andre unge, som drøner rundt om ørerne på Sofie, vil kun stresser hende.

TRE ÅR PÅ STU – OG HVA' SÅ?

Susanne og Preben Sindt tager de udfordringer, der kommer med Sofie, i den rækkefølge de opstår.

- Vi tager en milepæl ad gangen, så vi ved ikke, hvad der skal ske efter de tre år på STU. Da hun gik i 8. - 9. klasse havde vi svært ved at forestille os, hvad der skulle ske efter folkeskolen. Ville hun få et relevant tilbud, eller ville det bare blive opbevaring?

Men nu er Sofie altså sikret tre undervisningsår mere.

Men hvad så efter STU'en?

- Jamen, vi frygter da, at der ikke kommer

et ordentlig tilbud. For hvis Sofie kommer til at være et sted, hvor der ingen udvikling er, så vil hun tabe mange af de færdigheder, som majsommeligt er bygget op. Det vil selvfølgelig være meget trist. Men jeg tænker, at det også vil koste kommunen penge, for jo mere selvhjælpen hun kan blive, jo mindre tid skal der bruges på hende, siger Preben Sindt.

I forhold til det at flytte hjemmefra, så er familien Sindt dog langt fremme. De har søgt om, at Sofie kan få en bolig i et nyt botilbud, der er ved at blive opført i Høje Taastrup. Og det kan blive aktuelt, før end de egentlig håber. For hvis Sofie får en bolig her, kan det være, at hun allerede skal flytte i løbet af den kommende måned.

DEN STORE FRYGT

- Hun skal jo helst gå væk før os! Ordene kommer fra Preben Sindt, og både han selv og Susanne bliver næsten helt forskrækket ved at høre dem. Men

de udtrykker sikkert mange forældres store mareridt: "Hvad der skal ske med vores barn – ung eller voksen – hvis vi forældre dør før vores søn eller datter med udviklingshæmning?" Derfor har Susanne og Preben Sindt også altid haft fokus på, at Sofie skal flytte hjemmefra, inden "det er for sent".

Desuden har Susanne lavet en beskrivelse af Sofies livshistorie. Her kan man læse, hvem Sofies primære relationer er, at hun har gået i CP Børnehaven på Wagnersvej, og at hun kan lide at få læst bøger og blade og "kigge" i reklamer. Og meget mere. Livshistorien giver et lille indblik i Sofies liv, så eksempelvis nye pædagoger kan blive klogere på Sofie.

Foreløbig gælder det dog Sofies ungdomsuddannelse. Preben og Susanne har ansøgt om plads på Kirkebækskolens nye STU-tilbud, men endnu ikke fået svar på ansøgningen.

En uddannelse hvor tryghed er afgørende for udvikling

AF ARNE DITLEVSEN ■ FOTO: HANS JUHL

Der bliver intet arbejde som flaskedreng i Bilka eller som altnuligmand på McDonald's alligevel mening, at de får et ungdomsuddannelsesstilbud, hvor deres evner for at

leder, Iben Goffmann og leder af fritidshjemmet Frihjulet, Bettina Kristensen, også, at de har den helt rette baggrund for at føre de unge videre.

- Vi ved, at mange af "vores" unge ikke kommer videre i uddannelsessystemet, fordi deres forældre ikke mener, at de gængse STU-tilbud kan rumme deres børn. Unge med multiple funktionsnedsættelser bliver let forvirrede og utrygge i meget store sammenhænge. Det er her, vi mener, at vi har en helt unik viden og kendskab til denne gruppe af unge. Og forældrene er vant til os, vores menneskesyn og tilgang til de unge, fortæller Iben Goffmann.

Bettina Kristensen supplerer:

- Vi har faktisk tænkt i mange år, at vi gerne ville have et tilbud til de ældre, når de er færdige med 10. klasse. Vi kender dem jo, deres mimik og så videre. De er trygge ved huset og omgivelserne. Og det giver ikke samme mening for de elever her at få et miljøskifte, som kan være godt for andre unge. Men vi har ikke haft mulighed for det tidligere, fordi vi først nu har to 10. klasser og derfor nok elever til et STU-forløb.

Alle forældrene til de nuværende 11 10. klasser-elever har da også som første-prioritet ansøgt om STU på netop STU Kirkebæk for deres barn. To har dog fået afslag, fordi deres kommuner har vurderet, at de har godt af et miljøskifte. Både Iben Goffmann og Bettina Kristensen er uenige i kommunernes beslutning og begrundelse. Iben Goffmann forklarer, at unge mennesker uden talesprog og med så dårlige kommunikative forudsætninger, som den gruppe unge, vi taler om, ikke har brug for at skifte miljø. For dem er tætte relationer til samtalepartnere, de kan kommunikere med, langt vigtigere for deres udvikling både fagligt og socialt. Forældrene til de to børn vil formentlig anke afgørelserne.

ET ANDET TILBUD

Kirkebækskolen og STU Kirkebæk vil komme til at dele adresse, men STU Kirkebæk er ikke "blot" mere af det samme, som eleverne har mødt i skolens grundskole-forløb. Der bliver tale om en ungdomsuddannelse, som med baggrund i STU-lovens undervisningsvejledning tager udgangspunkt i den enkelte elev. - Undervisningen på Kirkebækskolen følger folkeskoleloven, STU-forløbet vil følge Lov om ungdomsuddannelse for unge med særlige behov. Det betyder, at vi vil tage udgangspunkt i den enkelte elev. Hvad har han eller hun brug for? Det både i forhold til fysiske, sociale og kognitive udfordringer. Hvad har man brug for, for at gå fra at være barn til at være voksen? De elever, der kommer til at gå her, kommer aldrig ud på det ordinære arbejdsmarked. Ja, heller ikke på et værksted. Langt de fleste vil komme på et dagcenter. Så det vil være svært at sætte mål for dem. Men fokus vil meget være på at sætte ind for at gøre den enkelte mere social og rummelig, siger Iben Goffmann.

Lige som på andre STU-institutioner skal man på STU Kirkebæk gennem et 12 ugers obligatorisk afklaringsforløb, hvor der lægges et præcist uddannelsesforløb for den enkelte. Men hvor STU på langt de fleste uddannelsessteder er forbundet med praktikforløb, så vil det kun i mindre grad være tilfældet på skolen i Vallensbæk. - Det bliver ikke formaliseret, som i andre STU-tilbud. Det er absolut ikke udelukket, at man vil kunne komme ud på eksempelvis et lastbilværksted, hvis man er meget fascineret af lastbiler. Men i givet fald vil det kun blive et par dage og måske to timer om dagen. Eleverne vil ikke kunne rumme mere, og rent logistisk vil vi heller ikke kunne håndtere mere, fordi der jo skal personale med, siger Bettina Kristensen.

Hænger unge med multiple funktionsnedsættelser sammen med det at tage en ungdomsuddannelse? Ja, selvfølgelig gør det det. Ikke bare fordi lovgivningen siger det, men også fordi de unge vil kunne få stort udbytte af det. Man skal bare være opmærksom på, at deres forudsætninger er så specielle, at det for mange af de unge kræver en helt særlig tilgang, hvis uddannelsen skal flytte noget.

Den tilgang et det måske svært for de større STU-tilbud at håndtere, fordi langt hovedparten af deres elever vil være bedre fungerende med helt andre forudsætninger og muligheder.

Derfor vil Kirkebækskolen efter sommerferien i år oprette et STU Kirkebæk med tilhørende ungdomsklub, der som primær målgruppe vil have "unge med multiple funktionsnedsættelser uden verbalsprog eller med væsentlig funktionsnedsættelse i verbalsproget", som det hedder.

GÆNGSE STU-TILBUD FRAVÆLGES

Kirkebækskolen er i dag en folkeskole for netop denne gruppe af elever med helt særlige behov. Og derfor mener skolens

for eleverne på Kirkebæksskolen. Det er deres handicap alt for omfattende til. Men derfor giver det kommunikere og bare det at være sammen med andre er i fokus. Derfor er STU Kirkebæk nu en realitet

DET VIGTIGE UNGDOMSMILJØ

Iben Goffmann fortæller, at der helst skal være otte tilmeldt STU Kirkebæk, for at det giver mening at gå videre med det. Ikke blot af økonomiske grunde, men lige så meget for at kunne skabe et ungdomsmiljø.

- En stor del af det at tage en ungdomsuddannelse er jo, at man er ung sammen med en masse andre. Og det er selvfølgelig også vigtigt for mange af vores elever, at de kommer i et ungdomsmiljø. Derfor består STU Kirkebæk både af et uddannelses tilbud og et klubtilbud. Godt nok er de unge på en del områder udviklingsmæssigt måske ikke 15 år, men på nogle områder er de 15 år jo alderssvarende.

Klubben skal være for STU-eleverne og de ældste folkeskoleelever og have åbent hver dag efter undervisning og til kl. 16.00, mens der i skoleferier og på skolefride dage vil være åbent fra kl. 8.00 til kl. 16.00.

Efter tre år på STU Kirkebæk vil eleverne som nævnt ikke være klar til at kaste sig ud på arbejdsmarkedet. Målet er, at de unge får et kommunikationsberedskab, som giver dem mulighed for at forholde sig til forskellige situationer.

- Og det er vigtigt, for de unge mennesker skal jo også flytte hjemmefra. Og så skal de være i stand til at kommunikere med andre end deres forældre. Vores STU-forløb vil give dem mere ryggrad, og de vil være mere robuste til at klare sig i sammenhænge med andre mennesker.

Sofie Wilstrup Sindt er en af de 11 elever på Kirkebæksskolen, som har søgt om at komme på STU Kirkebæk efter sommerferien.

AF DAN R. SCHIMMEL, KONSULENT I LEV ■ FOTO: LEVS ARKIV

Det er kun fem år siden, at unge mennesker med udviklingshæmning via De unges ressourcer er blevet synlige – både for de unge selv, men også æren for udviklingen – og nu er KLAP blevet landsdækkende

**Fra et
pilotprojekt
til en lands
dækkende
satsning**

STU-loven fik en lovfæstet ret til en ungdomsuddannelse. Men den ret har flyttet bjerge. for kommunerne, virksomhederne og de unges forældre. LEVs Projekt KLAP har sin del af

Ungdomsuddannelse, arbejde, fritid, fremtid, udvikling. Der blev med vedtagelsen af Lov om ungdomsuddannelsen for unge udviklingshæmmede og andre unge med særlige behov – eller i daglig tale blot STU-loven - i juni 2007 for alvor sat holdninger og tryk bag de fine ord. Dermed blev der også nærmest fra dag et skabt en begyndende bevidsthed om, at mange unge mennesker med udviklingshæmning kan nå meget mere både i forhold til personlig udvikling og en plads på arbejdsmarkedet, end mange tidligere troede. Ja, i sommeren 2007 begyndte vi at tale om, om det var muligt at lave karriereplanlægning for de unge. Noget der før da havde været ganske utænkeligt.

Landsforeningen LEV har siden den første snak om en ungdomsuddannelse for unge udviklingshæmmede og andre unge med særlige behov spillet en væsentlig rolle. Derfor var det ganske naturligt, at LEV i 2008 rettede henvendelse til Undervisningsministeriet for at få skabt mulighed for at udvikle måder og modeller for, hvorledes de unge kunne anvende uddannelsen som en løftestang ind i voksenlivet.

Ønsket om en forsøgsperiode blev en realitet med satspuljeforliget for 2009, hvor Landsforeningen LEV fik økonomiske midler til at starte KLAP op som et pilotprojekt i Region Nordjylland, Region Midtjylland og Region Syddanmark.

PILOTPROJEKTET MED DET KLARE FOKUS

Projekt KLAP (KLAP står for Kreativ Langsigtet ArbejdsPlanlægning) har i de første tre år haft et klart og tydeligt fokus, der har handlet om:

- Hvordan kan de individuelle uddannelsesplaner kvalificeres, så unge mennesker med udviklingshæmning får et endnu bedre fundament at starte deres voksentilværelse på?

- Hvordan kan der fremadrettet skabes den fornødne kobling mellem en ungdomsuddannelse, et praktikforløb og et job med løntilskud?
- Hvordan fanges drømme om et job med løntilskud, når man er ung og udviklingshæmmed?

Netop disse klare fokusområder har gjort, at LEVs KLAP-indsats har haft en god og klar kontakthoved til Ungdommens Uddannelsesvejledning, til udbydere af den særlige ungdomsuddannelse, til forældre og til arbejdsgivere.

Således har så godt som alle UU-vejledere, der arbejder med den nye ungdomsuddannelse i Region Nordjylland, Region Midtjylland og Region Syddanmark, haft besøg af LEVs KLAP-konsulenter. På de tre år, pilotprojektet har kørt, har der været gennemført mere end 150 besøg hos uddannelsesvejledere. På den måde er KLAP og Landsforeningen LEVs interesse for arbejde og uddannelse for mennesker med udviklingshæmning blevet set og hørt mange steder.

SÅDAN SKABER MAN ET JOB

Pilotprojektet har ved siden af det klare fokus i forhold til uddannelsessteder og Ungdomsuddannelsens Uddannelsesvejledning også haft et målrettet fokus på, hvordan man skaber job til mennesker med udviklingshæmning.

Enkelte kommuner og enkelte værksteder har i årene op til KLAP blev søsat eksperimenteret med at skabe de nødvendige åbninger, men alt for ofte forblev denne viden bundet i kommunen eller på det enkelte værksted. Der manglede med andre ord en måde at dele og formidle viden om job med løntilskud til mennesker med udviklingshæmning. Projekt KLAP har aktivt fået gjort op med de manglende informationer. Der er således produceret en lang række foldere, hvor man som

forældre, som pædagog eller som ansat i jobcenteret kan læse om, hvordan man opretter et job med løntilskud. I forhold til gruppen af mennesker med udviklingshæmning er der produceret mere end 20 små film om forskellige brancher, og hvad der kræves for at klare disse job. Materialet findes på Projekt KLAPs hjemmeside www.projektklap.dk. LEV har med dette materiale været med til at samle og systematisere viden om, hvordan drømmen om et job kan forandres til virkelighed.

ET GODT PROJEKT HAR ALTID EN AFSLUTNING

KLAP har aldrig været tænkt som en "endless story". Vores mål har været at skabe en debat og viden om mulighederne. KLAP pilotprojektet har været vigtigt og skabt værdifuld viden. I projektet designet forventede vi i LEV, at det ville være vanskeligt at få skabt adgang til virksomhederne – heldigvis har det vist sig, at det var helt forkert. Virksomhederne i Danmark vil gerne være med til at tage et ansvar.

I starten var det vores opfattelse, at "alle ville kunne se lyset" og vigtigheden af kvalitetstunge uddannelsesplaner – virkeligheden har vist, at der er umådelig stor forskel på omfanget og kvaliteten af uddannelsesplanerne. Ikke desto mindre har både erfaringerne generelt og i KLAP-projektet specifikt vist, at der i dag er et større antal mennesker med udviklingshæmning på beskyttede værksteder, der både har evnerne og et ønske om at prøve kræfter med job i løntilskud i stedet for at arbejde på det beskyttede værksted.

Netop eksempler og gode ideer har været den drivende kraft bag, at Landsforeningen LEV i 2012 har kunnet tage de meste succesfulde elementer fra KLAP-pilotprojektet og ført dem over i en landsdækkende satsning, der nu er kendt som KLAP II.

Brug livet!

PFA
PENSION

SCANPAN

Produceret i Danmark
PFOA-fri
100% genbrugsaluminium

scanpan.dk

POUL E. TIMM

MØBLER A/S

ÅRHUSVEJ 111
8900 RANDERS
86 42 02 11

RASMUSSEN & SØNNER ApS

Lægårdsvej 1
8520 Lystrup

Volvo'er i Lystrup
www.rs-biler.dk

Tlf. 86 22 84 22
Fax 86 22 83 35

Jens Kromanns Vej 9
Snoghøj
7000 Fredericia
Tlf. 75 94 56 14

Aftenskolen for udviklingshæmmede.

Ring og rekvirer program for sommerhøjskoler, weekendkurser samt for undervisning i Kolding, Fredericia Vejle, Svendborg og Langeland.

Gagl og Musikfestival 2012 - Handicap Logumgård

Den 23. maj kl. 10.00 - 16.00

KOM TIL EN TRYGGELIG DAG MED GOD MUSIK OG UNDERHOLDNING.
MØD BL.A. CIRKUSSKUNK, JOLLY JOKER OG MEGET MERE.

Plakaten er malet af Kenneth Wøhler

Lemminkäinen

Asfaltbelægninger & industrigrulve

Lemminkäinen A/S
Nørreskov Bakke 1 • DK-8600 Silkeborg
Telefon 8722 1500 • Telefax 8722 1501
info@lemminkainen.dk • www.lemminkainen.dk

STU Nextjob

SÆRLIGT TILRETTELAGTE
UNGDOMSUDDANNELSE
FOR UNGE I HOVEDSTADSOMRÅDET

Tre år med individuelt
tilpasset undervisning i
trygge rammer, venner
og sammenhold.
Ingen kedelig skole-
bænk, men spændende
læring for livet

**Sport, individuel læring
& kultur
det' Nextjob der duer!**

Sandtoften 3-7 2820 Gentofte
Tlf.: +45 28 05 26
www.nextjob.dk nextjob@nextjob.dk

NEXT JOB

Jobformidling via nettet og KLAPs konsulenter. Inddragelse af de beskyttede værksteder som "rugekasse". Og en rundtur i LEVs kredse. Det er menuen for KLAP II, der er en videreførelse af pilotprojektet KLAP I.

Den direkte forbindelse til arbejdsmarkedet

KLAP II handler målrettet om at matche mennesker med udviklingshæmning med reelle jobmuligheder, så dem, der har lyst og evnerne, kan prøve kræfter med et arbejdsmarked uden for det beskyttede værksted.

Erfaringerne fra KLAP I har vist, at virksomhederne i Danmark gerne vil have medarbejdere med udviklingshæmning ansat i job med løntilskud. Men erfaringerne har også vist, at det er svært at skabe koblingen mellem virksomheden og den enkelte potentielt kommende medarbejder med udviklingshæmning. Et af hovedproblemer har nemlig været, at der har manglet en ordentlig formidling af både jobs og arbejdskraft.

Det råder vi bod på nu. KLAP II vil løbende lægge stillingsopslag ud på jobnet.dk*, der er den statslige hjemmeside til formidling af jobs. På projektklap.dk vil man desuden kunne læse om de virksomheder, som KLAP samarbejder med. LEV forventer, at de første jobs bliver tilgængelige primo april. Herefter er det bare at kigge og vælge, om der er

et job, der har interesse. Findes drømmejobbet, skal man kontakte den regionale KLAP-konsulent for en samtale. Vurderes det, at man kan løfte opgaven, formidles der kontakt til den enkelte virksomhed, ligesom der foretages en vurdering af et eventuelt behov for en personlig støtte for at kunne indgå i ansættelsesforholdet.

Målet er, at Landsforeningen LEV i løbet af de næste to år formidler mellem 500 og 1.000 jobs. Hvor KLAP I var koncentreret om Jylland og Fyn, så er KLAP II landsdækkende, og kan dermed komme alle mennesker med udviklingshæmning

landet over til gode.

DIREKTE DIALOG MED BESKYTTEDE VÆRKSTEDER

Et helt naturligt omdrejningspunkt i KLAP II er landets beskyttede værksteder. Det er LEVs erfaring, af der blandt borgerne med udviklingshæmning på de beskyttede værksteder er en voksende gruppe, der ønsker, at der skabes nye muligheder for dem. Nogle vil helt ud på arbejdsmarkedet og have et job med løntilskud, mens andre gerne vil "snuse" lidt mere til det. Det er ikke KLAP II's målsætning at gøre de beskyttede værksteder overflødige. Vores målsætning er sammen med de beskyttede værksteder at formulere nye udviklingsmuligheder, hvor de beskyttede værksteder kan være "rugekasser" eller springbræt til nye muligheder. Det beskyttede værksted kender ofte borgeren rigtig godt og ved, hvilke styrker og svagheder den enkelte har. Vores mål er at skabe en symbiose mellem borger, virksomhed og beskyttet værksted, så flest mulige borgere kan komme ud i et job med løntilskud. Det beskyttede værksted kan dermed være sikkerhedsnettet og måske være leverandør af den personlige støtte nogle timer om ugen

AF DAN R. SCHIMMELL, KONSULENT I LEV ■

på arbejdspladsen - og virksomheden kan få en ny medarbejder. LEV forventer, at der inden sommer ligger to-tre modeller klar på projekt KLAPs hjemmeside, der beskriver, hvordan det enkelte beskyttede værksted aktivt kan indgå i denne udviklingsproces.

PÅ TURNE I ALLE LEVS KREDSE

Drømmen om arbejde, drømmen om at flytte hjemme fra, ja, drømmen om det gode liv, den er nok ikke så forskellig for mennesker med udviklingshæmning som for alle andre. Langt de fleste har drømme og håb om, hvad fremtiden bringer - men for nogle gælder det, at man har brug for lidt ekstra hjælp for at omsætte drømmen til virkelighed. Derfor er forældre og pårørende en vigtig og væsentlig medspiller, når det gode liv skal planlægges for et menneske med udviklingshæmning.

Landsforeningen LEV har gennem det oprindelige KLAP-projekt allerede udgivet en lang række foldere, der hver især belyser de væsentlige problemstillinger eller opgaver, der foreligger, når man går fra barn til ung til voksen osv. Men det er nu engang ikke alt, der kan formidles på papir og i foldere. Nogle gange handler det også om adgangen til at kunne tale med andre om de valg og muligheder, man selv eller ens kæreste står over for. Derfor vil KLAP II i løbet af efteråret 2012 og hele 2013 drage rundt i landet og holde oplysnings- og inspirationsmøder. Inspirationsmøderne vil ligge i de sene eftermiddagstimer. På inspirationsmøderne vil der være mulighed at få sparring i forhold til, hvordan man søger førtidspension, hvordan man bedst kan tilrettelægge sin ungdomsuddannelse, og hvordan man kan forberede "flytte-hjemmefra-processen". Den endelige besøgsplan vil blive lagt på LEVs hjemmeside i løbet af foråret. Målet er, at vi gerne vil besøge alle LEVs kommunekredse.

* Du finder jobbene ved på jobnet.dk at gå ind på "find job" og her søge på ordet "KLAP".

Skovhuus

fine ■ Knits

www.skovhus-strik.dk

Merton A/S

Lillehøjvej 10, DK-8600 Silkeborg
Tlf.: 86 80 13 44. Fax: 86 80 21 02

merton@merton.dk; www.merton.dk

*Løsninger indenfor træbaserede, montageklare
komponenter og specialprodukter*

ØSKLAVERSTEMNING

*Klaverstemmer med stor
erfaring siden 1986*

9788 1673 • 2029 8163

Bækmarksbrovej 72 · Flynder · 7660 Bækmarksbro

Vi hjælper Danmark på vej

COLAS DANMARK A/S

Industrivej 27 • 8800 Viborg

Telefon 89 26 46 11 • Fax 86 62 42 46

AL-Intra ApS

Nybølnorvej 24
6310 Broager
Telefon 74 44 18 00
Telefax 74 44 19 02

**STÅLKONSTRUKTIONER
CONTAINER**

CURSOR TRANSPORT DISTRIBUTION

Store Bøgeskovvej 3, 4100 Ringsted
Tlf. 27 58 27 27

CAMTO A/S

Måløv Værkstedby 105
2760 Måløv

Telefon 44 97 33 50

Tandlægerne

Lars Martiny og Alia Sultan

- Kroner og broer til små penge (fra Danmarks bedste laboratorium)
- Nye tænder og proteser der sidder fast med implantater
- Kom hurtigt til

Telefon 47 93 75 65
Nørregade 79 C - 3390 Hundsted

Et besøg der kan betale sig

Fup eller fakta

– hvad er op og ned på den særlige ungdomsuddannelse

Den særlige ungdomsuddannelse, STU, har nu eksisteret siden 2007. Kommunerne, de forskellige uddannelsesinstitutioner og ikke mindst brugerne af uddannelsen har haft mulighed for at vænne sig til uddannelsen. Men desværre har tiden også skabt en række myter, som "i vores kommune kan man ikke..." eller "i vores kommune forstår vi ungdomsuddannelsen således...". Der kan naturligvis ikke gives en endegyldig og udtømmende liste med svar på mulighederne og begrænsningerne i lovgivningen, men vi har samlet et par af de oftest stillede spørgsmål - og giver her svarene på dem.

KOMMUNEN SIGER, AT MAN SKAL STARTE PÅ STU EFTER ENDT FOLKESKOLE, ER DET RIGTIGT?

Der er flere og flere kommuner, der mere eller mindre direkte presser den unge og forældrene til den unge til at acceptere, at man skal starte sin ungdomsuddannelse umiddelbart efter endt folkeskole. Der er dog ingen kommuner, der har ret til at kræve dette. Lovgivningen er klar: En ung udviklingshæmmet kan vælge at starte sin ungdomsuddannelse i tidsrummet fra endt folkeskoleforløb, og op til han eller hun fylder 25 år. Det er ulovligt, hvis kommunen kræver, at man starter på et af dem givet tidspunkt.

Er man som forældre til et ungt menneske under 18 år ikke sikker på, at det unge menneske er klar til at starte på ungdomsuddannelsen, er det vigtigt, at man fortæller Ungdommens Uddannelsesvejledning, at vedkommende endnu ikke er uddannelsesparat. Herved bliver kommunen forpligtet til at iværksætte

initiativer, der kan gøre den unge uddannelsesparat. Det kunne eksempelvis være et år på ungdomshøjskole. Det er vigtigt at huske, at initiativer iværksat af kommunen for at gøre den unge uddannelsesparat ikke tæller med i retskravet på tre års ungdomsuddannelse.

I VORES KOMMUNE ER DER KUN ET STED, MAN KAN TAGE EN STU, ER DET RIGTIGT?

Rigtig mange forældre har oplevet at møde op til møde med Ungdommens Uddannelsesvejledning og være super motiverede for så at blive mødt med udsagnet om, at "i vores kommune har kommunalbestyrelsen bestemt, at alle ungdomsuddannelses tilbud for udviklingshæmmede skal foregå på en bestemt skole", ofte det gamle amtslige specialundervisningscenter for voksne. En sådan tilgang er ikke i overensstemmelse med lovgivningen. Når det er vigtigt at få præciseret, at man ikke på forhånd kan definere, hvor uddannelsen skal ligge, skyldes det, at en sådan tilgang ikke tager højde for den nødvendige individualitet, ungdomsuddannelsen skal rumme. Vi har i LEV set mange eksempler på, at den unge bliver præsenteret for to eller tre linjer på "STU stedet", og så har den unge bare at vælge mellem disse. Igen er det dog ikke lovligt.

Lovgivningen er på dette område ganske klar. Den unge, relevant netværk og Ungdommens Uddannelsesvejledning skal i fællesskab udarbejde en individuel uddannelsesplan. Herefter skal kommunen på baggrund af indstilling fra UU-vejlederen undersøge hvilket

eller hvilke steder, der vil kunne levere de ønskede uddannelsesydelser.

Jo mere specifik og tydelig den individuelle uddannelsesplan er, jo større mulighed har man som forældre for at påvirke, hvilke uddannelsessteder der kan komme i spil i forbindelse med gennemførelsen af uddannelsen. På projekt KLAPs hjemmeside ligger der en række eksempler på individuelle uddannelsesplaner. Hjemmesidens adresse er www.projektklap.dk.

KUN DET BEDSTE ER GODT NOK

Ungdomsuddannelsen er en mægtig mulighed for at erhverve nye og vitale kompetencer, der kan bringe en videre i voksenlivet. Ja, ungdomsuddannelsen er måske det første rigtige alene-skridt på en dannelsesrejse, der fortsætter livet igennem. Derfor er det vigtigt, at man kun underskriver en uddannelsesplan, der til fulde lever op til ens forventninger og drømme. Og kan man ikke komme igennem med det, er det vigtigt at gøre opmærksom på, at man ikke er tilfreds - og om nødvendigt klage.

Klageadgangen i forhold til STU er unik. Alle klager skal rettes til klagenævnet for den vidtgående specialundervisning. Netop denne sikrede klageadgang er en garanti for, at retssikkerheden i denne lovgivning ikke udhules. På projekt KLAPs hjemmeside under forældresektionen "downloads" og "andre dokumenter" har vi lagt en vejledning til, hvorledes man kan klage. Det er nemlig ikke helt ligegyldigt, hvordan klagen opbygges. Som medlem af Landsforeningen LEV kan man i øvrigt altid rette henvendelse til LEVs rådgivning på tlf. 8038 0888 for en uddybende snak om, hvordan en klage skal tilrettelægges.

De nye KLAP'ere

De fem KLAP-konsulenter

LEVs KLAP konsulenter er opsøgende konsulenter i deres respektive regioner. De står for eksempel for kontakten til beskyttede værksteder for at fortælle om muligheder for job med løntilskud til borgerne via de virksomheder, som KLAP samarbejder med. Samtidig kan de give faglig sparring til fagpersoner. De tager også ud til forældre eller holder forældremøder for at fortælle om de muligheder, som KLAP kan tilbyde. KLAP konsulenterne er erfarne og har en faglig ballast, der gør dem i stand til at hjælpe på mange forskellige områder. De står til rådighed og møder gerne op til et personligt møde.

STINE LINDSKOU, KLAP KONSULENT I REGION SJÆLLAND

Jeg er uddannet socialrådgiver og har de seneste otte år arbejdet i Jobcenter Guldborgsund. Jeg

har i jobcenteret arbejdet med afklaring af kontanthjælpsmodtagere, sygedagpengemodtagere, og mennesker som er visiteret til fleksjob. Derudover har jeg under min uddannelse arbejdet som vikar i et Bo og Naboskab.

Tine Bjerre Fuks

TINE BJERRE FUKS, KLAP KONSULENT I REGION MIDTJYLLAND

Jeg er uddannet socialformidler og har arbejdet de seneste 15 år i Viborg Kommune. Primært har jeg været ansat i pensionsafdelingen, hvor jeg som sagsbehandler har arbejdet med en bred målgruppe af førtidspensionister. Inden min ansættelse i LEV har jeg været ansat i projekt "Førtidspensionister i Job", hvor vi havde stor succes med at få førtidspensionister ansat i job med løntilskud (skånejob).

Stine Lindskou

LARS DAMGAARD HANSEN, KLAP-KONSULENT REGION SYDDANMARK

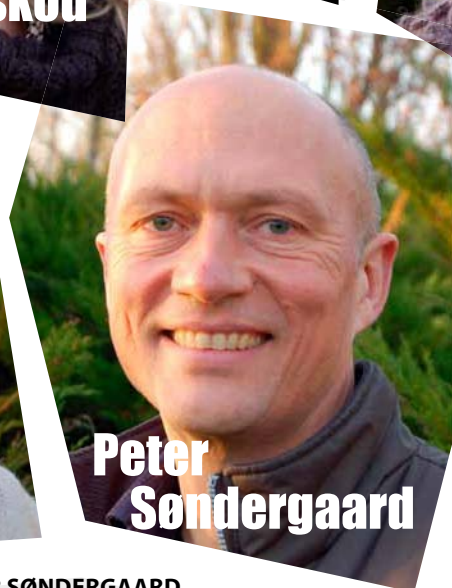
Jeg er læreruddannet i 1976. Jeg har arbejdet på en række skoler i den amtskommunale specialundervisning på Fyn, primært for voksne, herunder en del ekstern undervisning på beskyttede værksteder og særlige beskæftigelsestilbud.

Jeg har været med i opstarten af Magleby Efterskole for Ordblinde, og jeg var herefter ansat i Assens Kommune som udviklings- og virksomhedskonsulent. Desuden har jeg været ansat på Videnscenter for Udvikling i Odense.

Foruden en del anden efteruddannelse er jeg uddannet mentor coach, NLP practioner og master og har desuden de grundlæggende merkonomfag.

Lars Damgaard Hansen

Peter Søndergaard

PETER SØNDERGAARD, KLAP-KONSULENT I REGION NORDJYLLAND

Jeg er 48 år, og er bl.a. uddannet lærer. Mit første job som lærer var i Nordjyllands Amt på en specialskole for voksne i Himmerland. Fra 2000-2004 var jeg med til at etablere og lede et beskæftigelsesprojekt i forbindelse med Kulturhuset Halkær Kro. Efter nogle år som selvstændig vinimportør blev jeg fra 1. august 2011 ansat som STU-lærer ved den Socialøkonomiske Virksomhed Råd & Dåd/Skovsgård Hotel/Købmandsgården i Jammerbugt Kommune.

**NINNA JENEVA LASSEN
– KLAP-KONSULENT I
REGION HOVEDSTADEN**

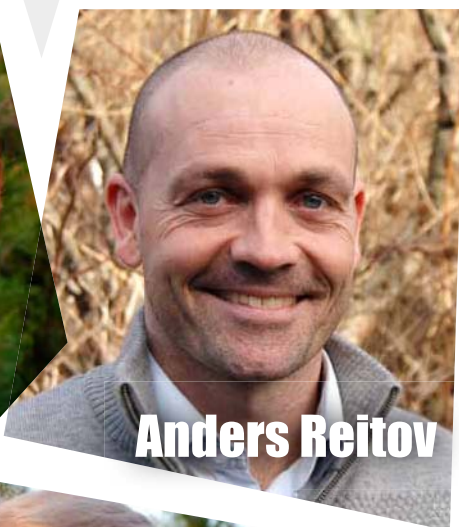
Jeg er 54 år, uddannet pædagog og har efterfølgende taget efteruddannelse inden for kommunikation. Jeg har i mange år arbejdet med mennesker med udviklingshæmning, både på værksteder og som hjemmevejleder. Jeg har i gennem de seneste ti år været ansat i forskellige projekter i forskellige kommuner i Hovedstadsområdet. Målet for disse projekter har været at fastholde mennesker i job. Jeg har været ansat i DH i to år i et par projekter, som skulle skabe job til mennesker med handicap.

**Ninna
Jeneva
Lassen**

**ANDERS REITOV,
PROJEKTKOORDINATOR/
ADMINISTRATOR KLAP II**

Jeg har i en årrække arbejdet i Danske Handicaporganisationer med projekter på beskæftigelsesområdet. Projekterne har alle sammen været en del af regeringens handlingsplaner på handicapområdet. I det seneste projekt arbejdede jeg med virksomhedernes rummelighed eller CSR. Oprindeligt er jeg uddannet cand. comm. og jeg har en master i NLP coaching.

Anders Reitov

**Claus Bergman
Hansen**

**CLAUS BERGMAN HANSEN
– VIRKSOMHEDSKONSULENT
KLAP II**

Jeg er 49 år og bor i Vejle. Det meste af mit liv har jeg arbejdet med forskellige former for handel, blandt andet 18 år som selvstændig. Efter de mange år som selvstændig blev jeg virksomhedskonsulent i Vejle Kommune, indtil jeg fik muligheden for at starte op som virksomhedskonsulent i Projekt KLAP. Her skal jeg være med til at åbne virksomhederne op for at skabe et rummeligere arbejdsmarked med arbejde til alle og på den enkeltes betingelser.

Pr. 1. april startede Joy Desario som socialformidler i KLAP II.

Find mailadresse eller telefonnum-mer på den enkelte KLAP-konsulent på projektklap.dk.

Få mere at vide

www.projektklap.dk

Hjemmesiden for projekt KLAP har fået en ansigtsløftning. Du kan nu finde endnu flere historier og informationer, som du kan bruge, hvad enten du er forælder, har udviklingshæmning, er arbejdsgiver eller sagsbehandler. Hjemmesiden er blevet testet af et brugerpanel, så LEV er sikker på, at du som bruger får en god oplevelse, når du er inde på www.projektklap.dk.

På hjemmesiden er der blandt andet kommet mange nye historier fra det virkelige liv om mennesker, der er i job. Det er let at få adgang til historierne, for de bliver læst op, samtidig med at der er billeder, som viser personerne i deres job. Du kan for eksempel høre om Peter, der er ansat som kantinehjælper. Om Torben, der arbejder i Skive Badeland. Eller om Louise, der har fået job i en børnehave. Der er rigtig mange gode eksempler på, hvad der kan lade sig gøre, når mennesker med udviklingshæmning skal i job. Du finder en verden af muligheder på www.projektklap.dk.

Du kan også finde pjecer og andet materiale, som du kan printe ud og tage med dig. Hvis du har spørgsmål omkring beskæftigelse af mennesker med udviklingshæmning eller vil i job, kan du kontakte en af KLAP-konsulenterne. Du finder deres kontaktinfo på www.projektklap.dk.

16-årige Markus havde en stor dag, da EU kaldte til handicap-konference i København. Først skulle han overrække blomster til Kronprinsesse Mary, så pludrede han med socialministeren, hvorefter han fulgte op med en tur på burgerbar, før han sluttede af på rådhuset for selv at blive hædret

Kongen af Danmark

Markus Tufvesson Munkholm virkede ikke synderligt imponeret, da han blev spurgt, om han havde lyst til at overrække blomster til Kronprinsesse Mary i forbindelse med EU's handicapkonference i København.

- Kommer *dronningen* ikke, spurgte den 16-årige dreng med udviklingshæmning sin mor.

Nej. Det gjorde Margrethe ikke, men lidt har også ret. Og da det kom til stykket, var Mary såmænd god nok – og hun var bare kronen på en dag, Markus aldrig smider i glemmebogen.

Ud over mødet med den kongelige æresgæst, nåede han også at sludre med socialminister Karen Hækkerup og blive fotograferet af verdenspressen, før han som sjællandsk mester i 50 meter brystsvømning rundede dagen af med at modtage en idrætspris af Allerød Kommunes borgmester Erik Lund.

Og da han undervejs også nåede en frokost på McDonald's med sin morfar Kim, havde Markus det nærmest som Kongen af Danmark. Morfar er nemlig Markus' bedste ven – og en McBacon med pommes frites er blandt livretterne. Det vender vi tilbage til.

HUN SAGDE DAV...

Mødet med Mary og de andre pinger forløb helt efter drejebogen. Mens alle ventede på Krone 8's ankomst til Hotel Scandic i Sydhavnen i København, lærte Emilie, verdensmester i kørestols-disciplinen racerunning, og Markus, i dagens anledning klædt i sin konfirmationsjakke, hurtigt, hvordan man overrækker en buket til en prinsesse. Og bagefter nåede de også at pludre med både høj og lav.

Socialminister Karen Hækkerup – i Markus' familie kendt som 'Karen fra Amager' – spurgte således interesseret til deres skolegang. Og hun tog et par kegler, da hun røbede, at hun ligesom Markus rent faktisk stammer fra Hillerød. Men det var altså Mary, det handlede om. Og Markus indrømmede, at han var lidt nervøs, da han bevægede sig mod den røde løber sammen med Emilie og en lille håndfuld honoratiores fra Danmark og EU.

- Men det gik godt, noterede han, da den få minutter korte, kolde og formelle seance var overstået.

- Hun sagde dav. Og så sagde hun, at det var en fin buket, og så sagde hun, at min jakke er flot, tilføjede Markus.

VIL ARBEJDE PÅ MCDONALD'S

Sammen med sin morfar, listede han ind i mødesalen for at overvære åbningen af konferencen, der handlede om, at handicappede skal anerkendes som borgere og aktive medlemmer af samfundet – i stedet for at anse dem som 'genstande for velgørenhed og social understøttelse'.

Og her er Markus et godt eksempel på 'morgendagens handicappede medborger'. Som det blev beskrevet i LEV Bladet i september, var det ham, der i efteråret lagde ansigt til LEVs dialogkampagne for bedre specialundervisning.

Og nu, hvor han snart står på tærsklen til 10. klasse og om godt et års tid skal krydse klinger med den virkelige verden, har han også sine drømme. Han vil gerne i gang med en uddannelse på STU-forløbet – ligesom han gerne vil have et arbejde og tjene sine egne penge.

Og her står McDonald's højt på hitlisten, efter at han for nylig var i en uges skolepraktik i burgerkædens restaurant i Hillerød.

- Jeg pustede balloner op, tørrede borde af, ordnede bakker, pudsede vinduer, tømte skraldespande og tjekkede toiletter. Det var rigtigt godt arbejde – og så fik jeg også to McBacon, mens jeg var der, fortæller Markus – som fik så gode bedømmelser, at han allerede nu håber på et regulært fritidsjob.

Muligheden eksisterer – og i Markus' verden er sagen afgjort.

- Dér arbejder jeg, siger han, når han kører forbi McDonald's i Hillerød...

Vilstedsøgaard tlf:40904368
Handicapvenligt

vdt@vesthimmerland.dk
123hjemmeside.dk/vilstedsogaard

Hærvejens Anlægs- & Belægningsfirma

v/Arne Skovbjerg

Åstvej 76 · Lindballe · 7321 Gadbjerg

Fax 75 73 84 71 · Mobil 30 70 02 65

Tlf. 75 73 84 70

Revisionsfirmaet Werner Jespersen

Ullersvej 1,1. • 3220 Tisvildeleje

Tlf. 28 40 84 87

Mobil 28 40 84 87

STRANDBY NET

Sildevej 24 - DK-9970 Strandby

Leverandør af
vaskeriløsninger...

nortec

Tlf. 70 256 256 · www.nortec.dk

XL
BYG

**Gadeberg
Hadsten**

Gammel Sallingvej 3 · 8370 Hadsten

Tlf. 87 61 26 00 · Fax 87 61 26 26

E-mail: info@gadeberg.dk · www.gadeberg.dk

REPARATION · NYBYGGERI

Vi udfører og giver gerne uforbindende tilbud på alt indenfor:

VVS

- naturgas
- solvarme
- vand
- varme
- sanitet

Ribe V·V·SERVICE

Ribe VVS Service A/S
Ørstedsvvej 1 · 6760 Ribe

75 42 06 21

Delta
spedition

International transport og lagerhotel

Engelsholmvej 37 · 8940 Randers SV · Tlf. 87 11 47 00

Spentrup Auto
v/ Steen Møller Balle

Jenumvej 12 8981 Spentrup

Tlf. 86 47 70 94 - 25 30 29 92

e-mail : s_auto_balle@hotmail.com

Inklusion er et projekt om holdninger – ikke en spareøvelse

Sådan sagde børne- og undervisningsminister Christine Antorini den 24. februar på et møde mellem os fra DH-organisationerne og ministeren

Flere påpegede også, hvordan vi allerede nu mærker, at "inklusion er blevet lig med nedskæringer". Hertil svarede ministeren, at det ikke var hensigten. Vi forstod, at regeringen netop ønsker en folkeskole for ALLE, og at inklusion er ikke en spareøvelse.

Ministeren ønsker et samarbejde med DH-organisationerne og organisationen Skole og Forældre om, hvordan holdninger i forældregrupperne bearbejdes – for at imødegå mobning og social udstødelse.

Et vigtigt emne for LEVs målgruppe, som jeg fremhævede, er at sikre, at elever med udviklingshæmning udvikler sig fagligt. De skal ikke bare sidde bagest i klassen, men må via et effektivt arbejde med elevplanen sikres en faglig udvikling i forhold til eget udgangspunkt. LEVs flotte arbejde med forældredialog.dk blev bragt videre til inspiration, og ministeren lovede at tage elevplanen med som et vigtigt håndtag i

Mødet var sat i stand for, at alle DH-organisationerne kunne få lejlighed til at drøfte regeringens inklusionstiltag. Christine Antorini fortalte, at der i arbejdet med regeringens reform af folkeskolen indbefattes, at fagene dansk og matematik sættes øverst på dagsordenen i skolen. Som et forsøg skal der også arbejdes med to-lærerordninger for at sikre inklusionen. Ministeren fortalte endvidere, at regeringen er bevidst om, at der stadig er brug for specialindsats til nogle elever. Fremadrettet inviterer ministeren interessenterne, og dermed også DH, til at deltage i en følgegruppe i forhold til inklusion.

I DH er jeg med i en "inklusions-arbejdsgruppe", hvor vi har formuleret ønsket om en klar plan for inklusion. Vi ønsker, at en plan er meget tydelig og håndgribelig for at kunne give den fundamentale tryghed for forældre til børn med handicap, så de får mulighed for at gå positivt ind i inklusionsdebatten og processen. En tydelig model vil også være med til at skabe den opmærksomhed og afklaring, der er nødvendig for at skaffe opbakning til inklusion fra forældre til børn, der ikke har handicap.

Netop dette var omdrejningspunktet i debatten på mødet med ministeren. Mange indlæg handlede om forældres bekymringer over, hvorvidt vores børn ville få både den undervisning og den sociale deltagelse, som reel inklusion fordrer.

det videre samarbejde med KL og lærerforeningen.

Også den særlige viden, der er brug for i undervisningen af vores børn, blev drøftet, og til det fortalte børne- og undervisningsministeren, at der, udover muligheden for at hente hjælp hos VISO, også vil blive oprettet et nyt, nationalt ressourcecenter for inklusion, som skal sikre ny og relevant viden til skolerne om undervisningen af børn med særlige behov. Jeg synes, vi skal følge dette ressourcecenters udvikling tæt.

En anden, lidt mere kritisk kommentar, som jeg fremførte, var, at en gruppe forældres retsstilling nu er forværret, hvis de ikke kan blive enige med deres skoleinspektør om fortolkningen af og støtteniveauet for deres barn (se boks nedenfor). Dertil svarede ministeren, at de forældre, der hidtil har kunnet klage, også fremover kan klage.

Jeg oplevede et meget positivt møde med en oplagt børne- og undervisningsminister, der både lyttede aktivt, og var imødekommende overfor samarbejde. Det er rigtig godt for LEV og DH.

Og det var godt at være der, klædt på med LEVs nye udkast til uddannelsespolitik, som vi i uddannelsesudvalget netop havde sendt til hovedbestyrelsen.

Vi kommer til at arbejde fokuseret på at holde ministeren og ikke mindst KL fast på udmeldingen: Inklusion er et holdnings-spørgsmål – ikke en spareøvelse!!

Ny lov om inklusion på vej

Netop nu behandles forslag til ny lov om inklusion med ikrafttræden pr. 1. maj 2012. Den understreger, at flest muligt skal undervises i den almindelige folkeskole. Den betyder også, at specialundervisningsbegrebet forbeholdes elever med mest hjælpebehov, nemlig de elever, der har brug for støtte i mindst 12 lektioner eller behov for placering i en specialklasse/skole.

Elever, som har brug for mindre end 12 støttetimer (pr uge), kan hjælpes ved holddeling og undervisningsdifferentiering – det er skolelederens afgørelse.

Forældre kan ikke klage over en skoleleders beslutning om, hvor lidt eller hvor meget hjælp en elev skal have, de kan heller ikke længere selv bede om, at Pædagogisk Psykologisk Rådgivning (PPR) laver en faglig vurdering af barnets specialpædagogiske behov. En sådan undersøgelse skal gå via skolelederen. Kun hvis forældre mener, at deres barn har brug for mere end 12 timers støtte eller en specialklasse/skole plads, kan de klage.

Som jeg ser det, er det en forringelse af retsstillingen, som vi skal holde øje med.

AF SOCIAL- OG INTEGRATIONSMINISTER KAREN HÆKKERUP

Vi vil investere i mennesker

For regeringen er det afgørende, at vi i Danmark har et stærkt socialt sikkerhedsnet. Vi mener, at alle mennesker skal have både et anstændigt forsørgelsesgrundlag og tryghed i tilværelsen. Samtidig ønsker vi også, at flere får mulighed for at få et aktivt arbejdsliv på det ordinære arbejdsmarked. Derfor har regeringen taget initiativet til en ny reform af førtidspension og fleksjobordning. Vi tror nemlig på, at alle mennesker har noget at bidrage med, og vi tror på, at alle skal have bedre muligheder for at bidrage med det, de hver især kan.

Vores udspil til en reform er omfattende og ambitiøs. Vi lægger op til, at unge under 40 år som udgangspunkt ikke skal have førtidspension, fordi vi synes, at det for langt de fleste er alt for tidligt i livet at blive parkeret på sidelinjen. Vores reformudspil handler også om at skabe en ordning for fleksjob, der har fokus på, at selv mennesker med begrænsede arbejdsevner skal hjælpes ind på arbejdsmarkedet.

Den reform af førtidspension og fleksjobordning, som vi har lagt op til, vil derfor forhåbentlig også give nogle unge udviklingshæmmede eller sent udviklede en ny mulighed for i højere grad end hidtil at blive en del af arbejdsmarkedet. Men jeg vil samtidig skynde mig at tilføje, at regeringen naturligvis ikke har forventninger om, at ingen fremover skal tilkendes førtidspension.

HVEM SKAL STADIG HAVE FØRTIDSPENSION

Der vil stadig være unge, hvor det er

helt åbenlyst, at de ikke kan blive i stand til at indgå i det almindelige arbejdsmarked. For dem er førtidspensionen en rigtig god og tryk ordning, og regeringen vil selvfølgelig bevare førtidspensionen for de borgere, der for eksempel pga. et handicap ikke kan indgå på det ordinære arbejdsmarked.

Det gælder for eksempel mange udviklingshæmmede, som jo i stedet bidrager til arbejdsmarkedet og bruger deres evner i beskyttet beskæftigelse eller i et job med løntilskud. En del af regeringens udspil til reform er derfor, at der er en række sager, hvor kommunen efter en samlet faglig vurdering kan dokumentere, at det er åbenbart formålsløst at forsøge at udvikle personens arbejdsevne gennem et ressourceforløb, og som derfor med det samme skal tilkendes en førtidspension.

Det betyder med andre ord, at vi i regeringen lægger op til en reform, hvor de udviklingshæmmede, der i dag umiddelbart får tilkendt en førtidspension, når de fylder 18 år, også i langt de fleste tilfælde skal have det fremover.

VI VIL INVESTERE I MENNESKER

Da regeringens reformudspil er ambitiøst, og da der er mange andre målgrupper end mennesker med

udviklingshæmning, der i dag får førtidspension, vil jeg gerne forklare de overordnede elementer i regeringens udspil – og ikke mindst de værdier, der ligger bag.

Det er ikke solidarisk eller perspektivrigt at lade unge mennesker leve et passivt liv på førtidspension, hvis der er mulighed for, at de fx kan komme i gang med en uddannelse eller et arbejde. Vi vil vise de unge, at der er brug for dem, og at vi tror på dem. Og vi vil investere både omsorg og tålmodighed i at inkludere dem i fællesskabet og give dem en mere meningsfuld tilværelse.

Det betyder, at vi fremover skal gøre et reelt forsøg på at finde alternativer til langvarig offentlig forsørgelse, som kan give de unge mulighed for

Vi vil investere både omsorg og tålmodighed i at inkludere dem i fællesskabet og give dem en mere meningsfuld tilværelse

at anvende deres ressourcer, udvikle deres potentialer og udleve deres drømme. Det handler om tilgangen til mennesker. Frem for at fokusere på begrænsninger og udfordringer skal vi se ressourcer og potentialer hos den enkelte – også selvom man måske nogen gange skal finde de stærke briller frem for at få øje på dem. De briller skal vi alle sammen have på. Det gælder både sagsbehandlere, læger, forældre, skolen, erhvervslivet og os politikere. Vi skal have fokus på omsorg og tryghed, men vi skal også være parate til at gå nye veje og tænke i nye muligheder.

EN SAMMENHÆNGENDE OG KOORDINERET INDSATS

Jeg ved, at mange mennesker med brug for hjælp oplever, at offentlige myndigheder ikke altid er gode nok til at sikre den koordinerede indsats, der kan hjælpe dem videre. Derfor vil vi med reformen indføre rehabiliteringsteams og ressourceforløb for dem, hvor der er en mulig fremtid på arbejdsmarkedet. Regeringen vil forhindre, at unge menneskers drømme og muligheder bliver tabt på gulvet, fordi systemerne ikke taler ordentligt sammen. Det er ambitionen, at rehabiliteringsteams og ressourceforløb på den ene side skal være sikre den rigtige aktive indsats, og på den anden side skal kunne give mennesker tid og ro i de perioder, hvor der er behov for det.

EN MERE SOLIDARISK FLEKSJOBORDNING

Vi vil gerne bevare fleksjobordningen. Det er en ordning, hvor rigtig mange mennesker sikres en adgang til arbejdsmarkedet, selv om de har en nedsat arbejdsevne. Mennesker, der jo ellers kan have svært ved at finde et arbejde. Men ordningen skal reformeres, så den også målrettes de mennesker, som har den mest begrænsede arbejdsevne. Selv få timer om ugen i et job kan gøre en enorm forskel for de, der ellers ville være henvist til at tilbringe al sin tid derhjemme i det, der for alt for mange ender i et passivt og ensomt liv. Men vi må erkende, at der i dag er barrierer for, at det kan lade sig gøre. Det vil vi gerne rette op på.

Derfor vil vi gøre det mere attraktivt for virksomheder at ansætte folk i fleksjob få timer om ugen. Arbejdsgiverne skal fremover kun betale løn for den indsats, som fleksjobbereren reelt yder. Det skal sikre, at virksomheder får en større tilskyndelse til at ansætte mennesker med begrænset arbejdsevne, som kun kan arbejde få timer om ugen eller med lav arbejdsintensitet. Det kan for eksempel

Vores udspil til reform af førtidspension og fleksjob stiller store krav om et rummeligt arbejdsmarked

være en medarbejder, der trods sindslidelse eller efter en hjerneskade får bedre mulighed for at beholde sit job, nu bare i en ny form og måske med færre timer. Det er ikke

en mirakelløsning, men det skal være med til at sætte nøglen i døren til erhvervslivet og fjerne nogle af de barrierer, der i øjeblikket findes på det danske arbejdsmarked. Samtidigt vil vi vende tilskudsordningen 180 grader, så de største tilskud ikke længere gives til de fleksjobansatte med de højeste lønninger. I stedet skal de gives til dem, der under den nuværende ordning ikke har mulighed for at få foden inden for på arbejdsmarkedet få timer om ugen. Det mener vi, er det mest solidariske.

DET RUMMELIGE ARBEJDSMARKED

Vores udspil til reform af førtidspension og fleksjob stiller store krav om et rummeligt arbejdsmarked. Ambitionen om det rummelige arbejdsmarked er ikke ny, men indtil videre er der ikke sket så meget i praksis. Og i en økonomisk krisetid, hvor de ledige jobs ikke ligefrem hænger på træerne, er det selvfølgelig en ekstra stor udfordring. Jeg bilder mig da heller ikke ind, at vi kan vende nat til dag i en håndvending.

Men vi vil gerne insistere på, at vi skal have et arbejdsmarked, hvor der er plads til dem, der kun kan være på arbejdsmarkedet få timer om ugen, og som måske kræver ekstra opmærksomhed eller tilpasning af arbejds gange. Alle har et ansvar

for, at det kommer til at ske. Regeringen og lokalpolitikere, arbejdsmarkedets parter, virksomhederne og kollegerne på arbejdspladserne. Det kræver en fælles indsats, hvis alle skal have mulighed for at blive aktive samfundsborgere.

ET AMBITIØST OG NUANCERET UDSPIL

Med udspillet til en førtidspensions- og fleksjobreform vil vi skabe en ordning, der tager udgangspunkt i, at et forsørgelsesgrundlag ikke skaber livsindhold eller et grundlag for inklusion i fællesskabet. Vi synes, at vi skylder særligt de unge at opruste indsatsen for at hjælpe dem til et aktivt og meningsfyldt liv. Vi mener, at det er et fælles ansvar at sikre, at ingen oplever at blive glemt af samfundet, og at alle har mulighed for at få den hjælp, de har brug for, hvis de gerne vil arbejde. Jeg synes, at vi har fremlagt et ambitiøst, men også nuanceret udspil, der tager højde for de forskellige, der er i menneskers arbejdsevner og behov for støtte.

ALLAN B. MØLLER
ASGER TOFT

www.advokaterne-moeller-toft.dk

HOLSTEBRO

Nørregade 58, 1
7500 Holstebro
Tlf: 9742 3733

SPECIALE:

Rådgivning i
ejendomsforhold

BAC®

CORROSION CONTROL

Zink- og aluminiumanoder

BAC CORROSION CONTROL A/S
FÆRØVEJ 7-9
4681 HERFØLGE
DANMARK
PHONE: +45 70 26 89 00
FAX: +45 70 26 97 00
E-MAIL: INFO@BACBERA.DK
WWW.BACBERA.DK

Epi-Care®

Tryghed når du sover

Alle, som har epilepsi tæt inde på livet, kender angsten for at overse alvorlige anfald. Epi-Care anfaldsalarm er et sikkert hjælpemiddel ved natlige anfald med kramper.

Epi-Care er nyeste teknologi med bl.a selvtestfunktion, hukommelse og automatisk advarsel ved fejl. Grundet høj følsomhed også velegnet for små børn.

Dokumentation for funktion

Epi-Care er testet på flere europæiske hospitaler, læs om Epi-Care prøvninger på www.danishcare.dk - Se også nærmere om nuværende brugeres erfaringer her. Epi-Care er markedets mest sikre anfaldsalarm.

**Danish Care
Technology ApS**

Kontakt os på telefon 58 50 05 65 eller www.danishcare.dk for yderligere oplysninger.

UNGDOMS UDDANNELSESCENTER MAGLEMOSEN

Ungdomsuddannelse under STU

Ungdomsuddannelsescenter Maglemeden er et uddannelses tilbud til unge mennesker mellem 16 og 25 år. Uddannelses tilbuddet gives til unge udviklingshæmmede, der efter endt grundskoleundervisning, fortsat har behov for specialundervisning, værkstedsaktivitet eller tilsvarende som forberedelse til voksenlivet og som ikke kan indgå i de ordinære uddannelses tilbud. Der kan tilrettelægges særlige forløb under Lov om specialundervisning for voksne.

- Individuelt tilrettelagt uddannelses tilbud
- Undervisningsaktiviteter, eksterne praktikforløb, liniefag
- Sociale og pædagogiske aktiviteter
- Optagelse kan foregå løbende

Magleparken 1 • 2750 Ballerup • Tlf. 44 77 61 01 • maglemeden@balk.dk • www.maglemeden.dk

Tilbud til mennesker med udviklingsforstyrrelser og udviklingshæmning: Skolehjem, ungdomsuddannelse, vokscentre og værksteder

Strandvejen 15 • 4733 Tappernøje • Tlf. 55 96 51 19
E-mail: marjatta@marjatta.dk • www.marjatta.dk

K-Rens
VI/ ANDERS KOLD

Løvspringvej 4 • Andrup
6705 Esbjerg Ø
Tlf. 75 16 07 63 • Biltlf. 40 84 07 63

Kemp & Lauritzen

Vi gør det nemt for dig

EL-INSTALLATION

Roskildevej 12
2620 Albertslund
Tlf: 4366 8888

www.kemp-lauritzen.dk

keep living

www.pressalitcare.dk

Aalestrup

Bygholm Camping
- Millioner af fugle kan ikke tage fejl

Bygholmvej 27 • 7742 Vesløs
Tlf. 26 20 97 90 • www.bygholmcamping.dk

▲▲▲ NYBYGNING OMBYGNING REPARATIONER

▲▲▲ JEBJERG

SNEDKER- OG TØMRERFORRETNING
Tlf 8646 8278 Mobil 2345 8084

CC BILER

Carsten Christensen • Mobil 4062 4410

Fuglsang Allé 32 • 7000 Fredericia • Tlf. 7550 3103
e-mail: cc@ccbiler.dk • www.ccbiler.dk

AF LONE SANDSTRØM

Facebook hitter i Marcos' liv

Marcos er på Facebook. Og det er en succes, selvom Marcos ikke selv kan benytte mediet. Men det gør hans kontaktperson og hans mor – på den måde fortæller de, hvad der sker i Marcos' liv. Det har givet pædagogerne i hans bofællesskab en langt større indsigt i Marcos' netværk. Og Marcos' mor har fået brudt den isolation, man godt kan føle som mor til et barn med handicappet

Marcos Wittendorff bor i bofællesskabet Hindhøjen i Hinnerup uden for Århus. Her oprettede pædagog Stefan Bjarne Granholm en Facebookprofil for Marcos for halvandet år siden. Resultatet er, at Marcos er blevet mere synlig i sit gamle miljø og i bofællesskabet, og at såvel pædagoger som Marcos' mor Luzy kan berette om hans liv på sitet.

- Marcos er den eneste hos os i bofællesskabet, der har en Facebookprofil, fortæller Stefan. Han kan ikke selv benytte profilen. Derfor er det mig som kontaktperson, der har været den, som loggede ind, skrev og printede billeder ud for at vise og fortælle de andre i personalegruppen om det.

- Jeg ville gerne vide, hvem hans familie og hans venner er, samt hvilken betydning de har for Marcos. Det vil jeg gerne, for at lære hans fortid og nutid at kende og for at få ting at snakke med ham om,

så han kan føle, vi kender til hans liv. Mit ønske er, at han i fremtiden kan få besøg af folk, han har haft noget med at gøre.

BERIGENDE BRUD PÅ ISOLATIONEN

I Stefans midlertidige fravær fra bofællesskabet har Marcos' mor taget over på Facebook.

- Jeg synes, det er vigtigt, at Marcos har mulighed for at fortælle familie og venner, hvad der sker i hans liv. Derfor lægger jeg billeder ud og skriver, hvad Marcos har oplevet, når han og jeg eller andre har været sammen med ham. Når jeg besøger Marcos, logger jeg også ind og læser højt for ham, hvad der står på hans væg, siger Lucy Wittendorff.

- Fordi du har et handicappet barn, skal du ikke begrænse dig. Jeg ønsker åbenhed omkring Marcos' liv, og jeg har kun fået positive tilkendegivelser fra venner og familie på, at Marcos nu også har en

profil på Facebook. Vi har venner spredt over hele landet, så folk kan gå ind og anmode Marcos om hans venskab og dermed følge med i hans liv.

- Det beriger mig, at Marcos og jeg når ud til dem, vi kender. Og det bryder den isolation, man nogle gange kan føle som mor til et handicappet barn. For han er jo mit barn, selvom han er 23 år.

- Så jeg vil ønske, at andre familier med børn som Marcos også vil bruge Facebook, så vi på den måde måske kan danne et netværk, slutter Luzy.

FÅET KONTAKT TIL SIN FAR VIA FACEBOOK

Som sidegevinst har Marcos fået kontakt med sin far via Facebook, hvor faren har kontaktet ham.

- Nu kan jeg sætte billede på hans far, fortsætter Stefan. Jeg har skrevet med ham og har set andre familiemedlemmer og føler, jeg har fået et indtryk af dem. Indtryk som jeg har delt med Marcos. Jeg kan for eksempel fortælle Marcos, at jeg lige har set et foto på Facebook af ham i København med sin mormor og snakke ud fra det. Han kan sige "ja" og "nej" og enkelte få ord og sætninger. Marcos er nu mere synlig i sit netværk. Det har gavnnet meget, og jeg håber succesen fortsætter.

- Jeg har også uploadet billeder, som viser nogle af de ture og ting, der er sket hos os. Det giver hans mor og andre et indtryk af, hvad vi laver i bofællesskabet, og at vi yder et godt stykke arbejde.

STOR SUCCES

Personalet i bofællesskabet, Marcos og hans mor og familie har fået mere forståelse for Marcos' liv og fået mere kommunikation.

At det netop var Facebook Stefan valgte, begrundes han sådan:

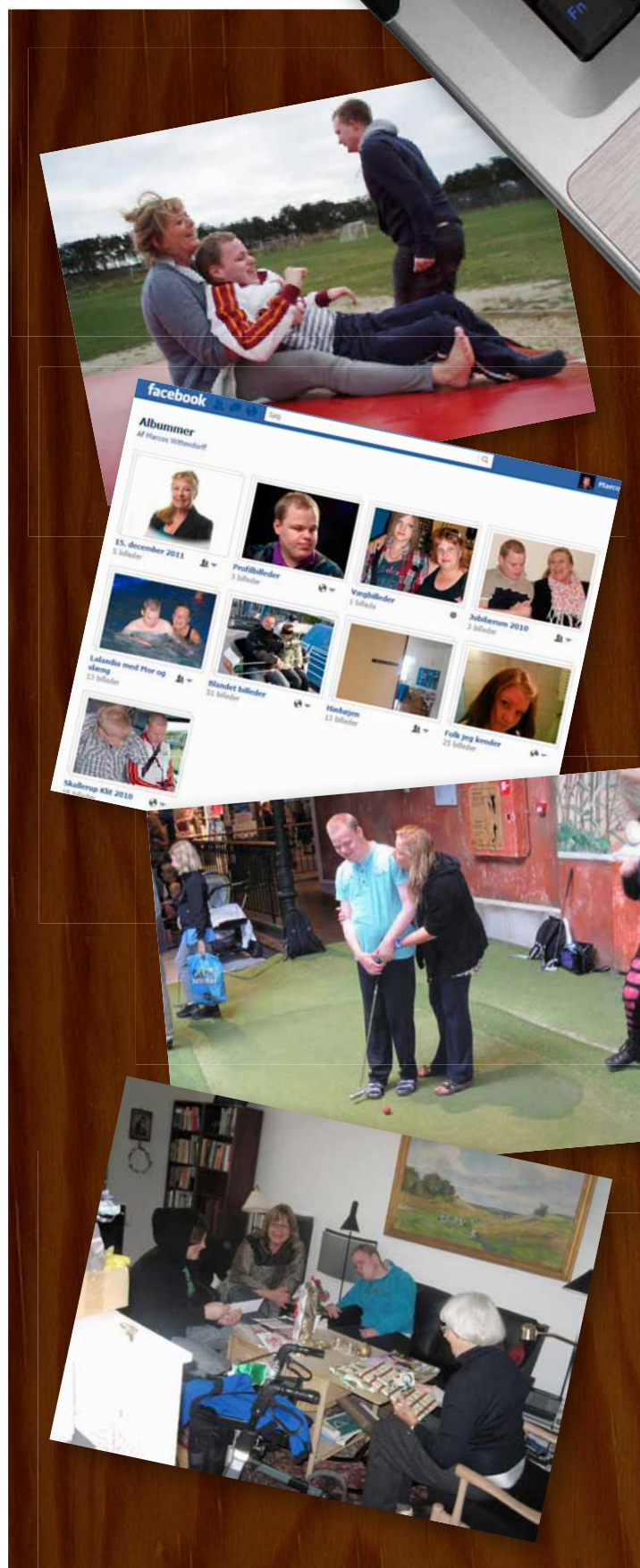
- Det er gratis, alle bruger det, det vil sige, at det er et bredt medie. Hjemmesider, blogs mm. har et for snævert og en for svær tilgang. Hvorimod Facebook er for alle.

Stefans råd til andre er derfor:

- Prøv det. Lad de, som vil bruge Facebook, såvel beboere som personale, bruge det. Ingen skal presses, og det er vigtigt, at man planlægger og evaluerer.

- At komme i kontakt med den familie og de venner, der måske ikke besøger bostedet så tit, kan være meget lærerigt og give personalet en bedre forståelse for folk med udviklingshæmnings liv. For eksempel har jeg skrevet til alle Marcos' nye venner, om de vil skrive lidt om dem selv, og hvad de har betydet for Marcos. Det har været en stor succes.

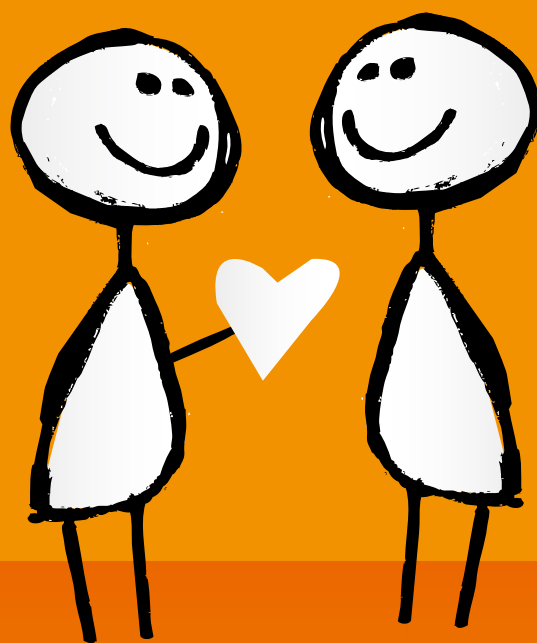
- Det er en alternativ måde at kommunikere på, at bruge Facebook, men den er rigtig god. Og nem fordi pædagogerne jo kender værktøjet... og så er det gratis.

Spar op til 90%

på brands som Calvin Klein, Samsung & Tommy Hilfiger samt FairTrade- og økologiske produkter. Dine indkøb udløser samtidig en donation til vores organisation og arbejde.

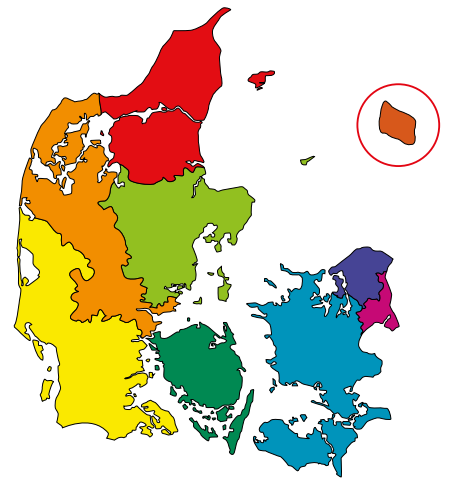
**GØR ET KUP
HVER UGE
OG FÅ EN
GOD GERNING
MED I KØBET!**

YOU → ME
Shopping

LEV-kontakten

Regionalt opdelt

1000 - 2990

SOCIALPÆDAGOGERNE
www.sl.dk

Johnny Huusfeldt
Tømrermester

Tel. 43 96 21 80
Bil tel. 20 78 47 71

Hvissingegade 8 A
2600 Glostrup

4000 - 4990

Steen T. Hansen ApS

Tlf. 54 44 13 10 Tlf. 54 44 41 29
Fax 54 44 41 62 • steen@steenthansen.dk

www.steenthansen.dk

Aut. VVS-Installatør
VARME - VAND - VENTILATION
SANITET - SMEDIE - BLIK - OLIEFYR

5000 - 5985

FAABORG CYKEL TAXI TLF: 60 91 30 44

Tømmergaarden 17 • 5600 Faaborg • www.faaborgcykeltaxi.dk

CSV Sydfyn

Jernbanegade 10 • 5700 Svendborg
Tlf. 62 23 49 00

E-mail: csvsydfyn@svendborg.dk • www.csvsydfyn.dk

Kildevængets
Autoværksted ApS
v/Jens Arndal

Kildevænget 1
Nr. Lyndelse

65 90 19 30

Telefax 65 90 19 30
Biltelefon 21 22 18 10

3700 - 3790

FL.SVENDSEN VVS

Aut. VVS-installatør • Tlf. 5695 3943

J. Dyhr A/s v/ J. Dyhr Nielsen
Teglværksvej 8
5892 Gudbjerg

- SALG • SERVICE
- RESERVEDELE

Person-, last- og
varevogne, traktorer
og lastvogne

Tlf. 62 25 11 10
Fax 62 25 22 24
www.jdyhr.dk

Alt indenfor slanger og hydraulik

Pilehaveskolen
Sammen skaber vi dit barns fremtid

Stationsvej 10 • 5610 Assens
Telefon 64747835 www.pilehaveskolen.dk

6000 - 6990

Murermester
Leif Hermansen

Rødmorevej 152
6052 Viuf

Tlf. 75 86 37 47

HBN BOGFØRING

v/ Henry Nicolaisen • Årøsundvej 72 • 6100 Haderslev

- Bogføringsarbejde udføres
- Kontorarbejde på deltid udføres
- EDB- og momsbalancer udarbejdes

Tlf. 74 53 04 25
Fax 74 53 31 79

Intelligent IT-styring af omsorg

CARECONSULT ApS

SOCIAL- OG SUNDHEDSINFORMATIK

Augustenborg Landevej 19, DK-6400 Sønderborg
Telefon +45 7312 1620, Telefax +45 7312 1630
mail@careconsult.dk, www.careconsult.dk

**Revision- &
Regnskabskontoret** ApS
REGISTREREDE REVISORER FRR
Telefon 74 42 36 53

Østergade 10, 1. sal · 6400 Sønderborg · Telefon 74 42 37 86
E-mail: rr@revision-regnskabskontoret.dk
GODKENDT ERHVERVSSERVICE-LEVERANDØR

commIT ApS

Fiskerihavngade 13 B, 1. · 6700 Esbjerg
Telefon/telefax 75 45 48 88

Aflastningshjemmet Rendberg
et tilbud til udviklingshæm-
mede voksne og børn

Rendbjergvej 9
6320 Egernsund
Tlf. 74 44 23 52

7000 - 7990

Hobby

Campex ApS
Karl Bjarnhofsvej 11
7120 Vejle Ø
Tlf. 75 89 55 11

Billund Turistbusser ApS

Plougslundvej 123 · 7190 Billund · Tlf. 75 33 11 83

• Turistkørsel

• Kørsel i luksus
turistbusser

JL·BUD 40 36 90 09

Fast rute alle hverdage:
Grindsted - Starup - Agerbæk - Årre - Esbjerg - Roust
Næsbyerg - Varde - Trustrup - Hornø - Ølgod
Stovlunde - Grindsted - Billund

Kurér- og Ekspres-kørsel:
Ud over sædvanlig rute - ring for info.

Online
booking:
jl-bud.dk

Held og lykke med arbejdet
**Dybe Tømmer- &
Snedkerforretning**
v/ Karsten Bjerg
Godthåbsvej 20 - 7620 Lemvig
Telefon 97 89 53 10 - Biltlf. 21 29 20 56

ncnielsen

Hovedkontor:
N.C. Nielsen A/S
Nørregade 66
7860 Balling
t: 99 83 83 83
f: 97 56 46 24
e: linde@nc-nielsen.dk
w: nc-nielsen.dk

Salg og service Øst
Metalgangen 1-3
2690 Karlslunde
t: 46 15 00 23
f: 46 15 05 60

8000 8990

Få **XTRA** plads til minderne,
møblerne og alt det andet

Lej dit eget private
opbevaringsrum.
Fra 5 - 445 m³
Opvarmet, tørt og sikkert.
Fri adgang til dine ting alle
dage kl. 6 til 22.
86 36 37 00
www.boxit.dk
BOXIT
DIT XTRA DEPOTRUM

Edwin Rahrs Vej 75 · Århus V · Hverdage 9-18 · Lørdag 9-16

SV-Gulve
en sikkerhed for kvalitet

Oktobervej 71
8210 Århus V
Tlf. 86 75 01 01
sv-gulve@post.tele.dk

Bocenter Vest
Tingagergården

Bo- og aktivitetstilbud

Tilst Skolevej 17 · 8381 Tilst
87 13 23 77

Simas Filters A/S

Rugvænget 10
8500 Grenaa

Tlf. 87 58 10 20

Fax 87 58 10 30
E-mail: mail@simas.dk

Lev. af luftfiltre af alle typer

Frey's Planteskole

Århusvej 278, Trustrup, 8570 Trustrup
Telefon 86 33 41 12

Maskinstation
Martin Ulf Nielsen

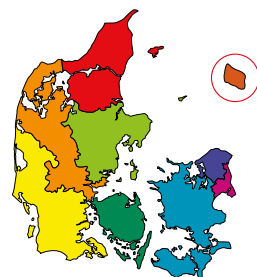
Over Vrøndingvej 11 · 8700 Horsens

75 67 35 81

Mellerup Skolehjem

Støvringgårdvej 43, 8930 Randers NØ

Tlf. 78 41 00 00

RANLAK

Pulverlakering af emner op til
B1000 x H1600 x L4000

Ranlak 2010 A/S • Grenåvej 26
8960 Randers SØ

Telefon 86 41 40 44
www.ranlak.dk

9000 - 9990

BESLAG

A/S J. PETERSENS BESLAGFABRIK

Jacob Petersens Vej 9 - 9240 Nibe
Tlf. 98 35 15 00 - Fax. 98 35 22 00

Nordmark

Maskinfabrik A/S

Søndre Ringvej 36, 9300 Sæby

Telefon 98 46 98 00

Telefax 98 46 98 50

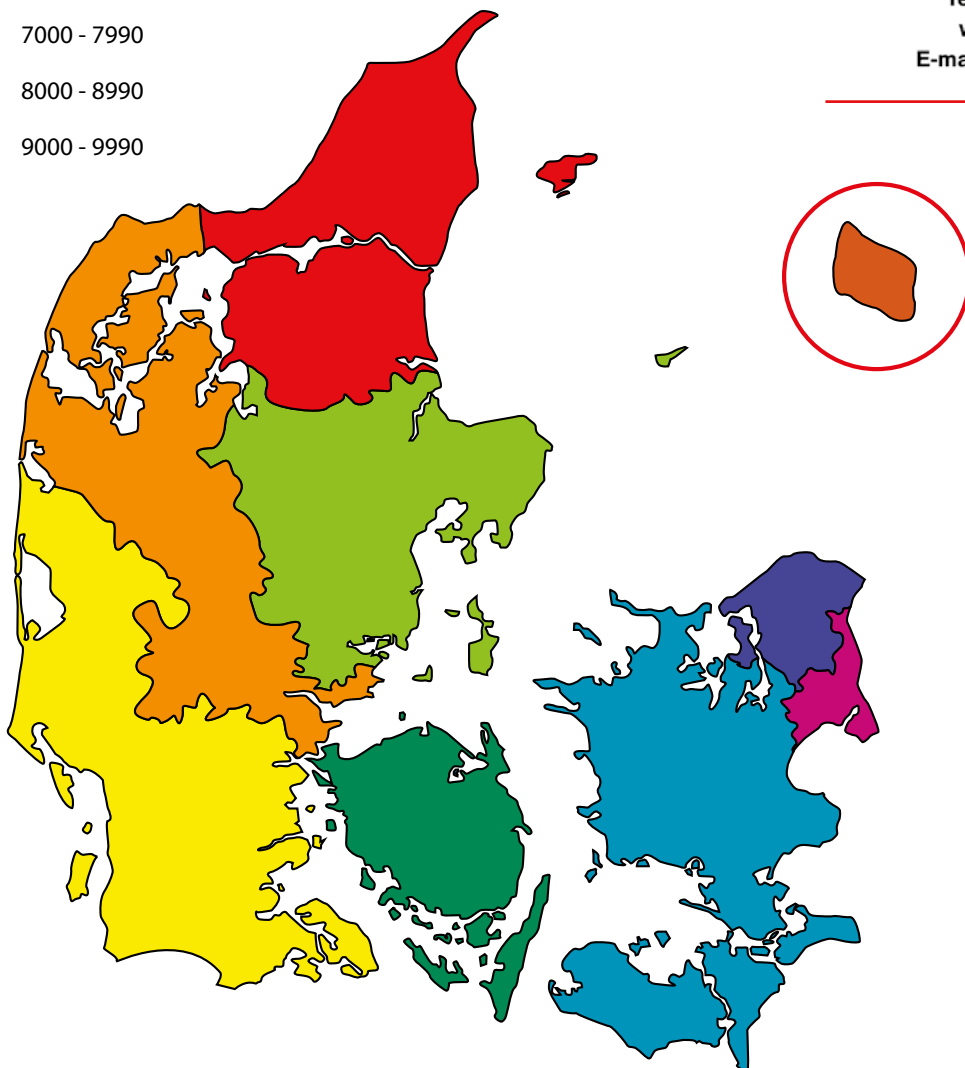
www.nordmark-maskinfabrik.dk

Frisk
HjemmeService

Vita Larsen - Tlf. 23 61 25 90

- 1000 - 2990
- 3000 - 3670
- 3700 - 3790
- 4000 - 4990
- 5000 - 5985
- 6000 - 6990
- 7000 - 7990
- 8000 - 8990
- 9000 - 9990

Viva

TAGDÆKNING A/S

Viva Tagdækning
Sjællandsvej 9
9900 Frederikshavn

Telefon 98 42 56 77
Telefax 98 42 54 44
www.vivatag.dk

E-mail: viva@vivatag.dk

FL·REKLAME

Agerbakken 21 · 8362 Hørning
www.flreklame.dk · fl@flreklame.dk · t. +45 7022 1870

LEV starter nyt ulandsprojekt op i Rwanda

Landsforeningen LEV har fået godkendt projektet "New Deal – parents for active advocacy". Projektet er et samarbejde mellem LEV og Tubakunde, der er en organisation for mennesker med udviklingshæmning i Rwanda. Projektets overordnede formål er at bekæmpe den isolation, familier med børn med udviklingshæmning oplever i forhold til det omkringliggende samfund. Dette sker blandt andet gennem organisering af forældre i selvhjælpsgrupper, hvor de kan hjælpe og støtte hinanden. Projektet løber over halvandet år og er fuldt finansieret af Danida gennem Projektrådgivningen.

LEVS NYHEDSBREV

Nyheder og holdninger

Her er et udpluk af de artikler, vi har bragt i LEVs nyhedsbrev de seneste måneder:

- Dansk Supermarked vil ansætte 100 udviklingshæmmede
- Stemmeretten som delproblem
- Udvidelse af ledsageordningen for unge
- Pensionsreform: Husk 'de åbenlyse sager'
- Handicappolitik sat i bagegear
- Jubilæumsfest med eftertanke
- Kostforarbejdningsgebyr afskaffet i Aalborg

Hvis du vil følge med i, hvad der sker vedrørende mennesker med udviklingshæmning, så tegn et abonnement på LEVs nyhedsbrev. Du skal bare gå ind på www.lev.dk og klikke på "Nyhedsbrev".

Få viden og overblik over arbejdet med handleplaner

Socialstyrelsens hjemmeside om indsatser i botilbud, Bo Liv, tilbyder nu også et nyt tema om handleplaner.

Temaet præsenterer viden og metoder til at styrke arbejdet med § 141 handleplaner og pædagogiske planer.

En handleplan efter serviceloven § 141 er en kommunal myndighedsopgave og er en fælles plan for borgeren og kommunen om indsatsen. Temaet beskæftiger sig desuden med pædagogiske planer, der er forankret på sociale tilbud, herunder botilbud.

Få overblik over regler og begreber samt redskaber til at udarbejde § 141 handleplaner og pædagogiske planer. Find også erfaringer med brugerinddragelse og undersøgelser på området.

Læs mere på servicestyrelsen.dk/bo-liv.

Nyt til pårørende i familier med erhvervet døvblindhed

ViHS (Videnscenter for Handicap, Hjælpemidler og Socialpsykiatri) i Socialstyrelsen har udgivet hæftet "Pårørende i centrum - familier med erhvervet døvblindhed", som handler om familier, hvor et af medlemmerne lever med erhvervet døvblindhed.

De pårørende deler deres erfaringer om at være forbundet med et menneske med et handicap, som vanskeliggør kommunikation, tilegnelse af information og det at færdes alene – og som ofte udvikler sig i negativ retning, så handicappet bliver mere og mere begrænsende.

En mor, en far, en søster, en bror, en kone, en mand, en søn og en datter fortæller deres historier. Desuden beretter fagfolk fra fire forskellige tilbud om deres vinkler på arbejdet med familier med erhvervet døvblindhed.

Læs mere på servicestyrelsen.dk

ViHS og Hjælpemiddelinstittuttet fusionerer

Videnscenter for Handicap, Hjælpemidler og Socialpsykiatri bliver det nye navn for sammensmeltningen af ViHS og Hjælpemiddelinstittuttet.

Hjælpemiddelinstittuttet blev 1. marts en integreret del af ViHS, som er en enhed i Socialstyrelsen. Formålet med sammenlægningen af ViHS og Hjælpemiddelinstittuttet

er ifølge enhedschef Bo Beck i Socialstyrelsen, at udnytte den faglige synergi, der opstår i fælles opgaveløsning. Kerneopgaven er vidensindsamling, vidensudvikling og formidling på et højt, fagligt niveau.

ViHS' primære opgaver er at oppebære og udvikle såvel almen og grundlæggende som specialiseret viden om handicapgrupper, hjælpemidler og socialpsykiatri, samt viden om indsatser og effekten heraf – også internationalt.

Bogen om Nanna

Nanna er født med en kromosomdefekt. Det finder hendes mor Beth ud af efter en lang udredning. Heldigvis er Nanna en lille solstråle, men Nanna byder også på store udfordringer og sorger for hende selv og hendes familie. Alt det kan man læse om i bogen "Nanna", der er skrevet af sundhedsplejerske og forfatter Lise Andersen.

Bogen er blevet til gennem samtaler med Nanna og hendes mor. Bogen følger Nanna fra hendes tidligste barndom til i dag, hvor hun er voksen.

Nanna – et andet liv
 Af Lise Andersen
 Turbine Forlaget
 ISBN: 978-87-7090-828-3
 Pris: 229 kr.

Udvidelse af ledsageordningen for unge

Ledsageordningen efter servicelovens § 45 for unge mellem 16-18 år er blevet udvidet til også at omfatte aldersgruppen 12-15 år.

Ledsageordning for unge kan med forældrenes accept tilbydes unge med betydelig og varigt nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne, som ikke kan færdes uden for hjemmet uden ledsagelse. Det kan være kørestolsbrugere og andre med svære bevægelseshandicap, blinde og stærkt svagsynede, unge med psykisk udviklingshæmning og andre, der af den ene eller anden grund er ude af stand til at færdes på egen hånd.

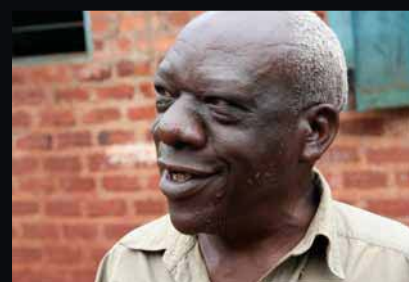
LEV-film på filmfestival i New York

Filmen "Don't look back", der handler om en far i Uganda, der forlader sin kone og handicappede dreng – og fortryder denne beslutning og vender tilbage til familien efter ti år for at opbygge et nyt liv, er blevet udvalgt til at blive vist på filmfestivalen The Sprout Film Festival i New York.

Filmen er lavet i et samarbejde mellem TV Glad og LEV og er kommet til verden som et led i LEVs ulandsprojekt i Uganda.

Sprout Film Festivals formål er at vise film, der på forskellige plan handler om mennesker med udviklingshæmning. Den er etableret af Sprout, der er en nonprofit organisation med base i New York, som arbejder med at udvikle og fremme innovative programmer for mennesker med udviklingshæmning.

Årets festival finder sted fra den 27. til den 29. april. "Don't look back" kan ses på lev.dk – se under aktiviteter/projekter. Du kan læse mere om filmfestivalen på gosprout.org/film.

Kommunekredse

LANDSFORENINGEN LEV:

– udvikling for udviklingshæmmede

LANDSKONTOR:

Kløverprisvej 10 B, 2650 Hvidovre

Telefon: 3635 9696

E-mail: lev@lev.dk

Web: www.lev.dk

KONTOR- OG TELEFONTID:

Mandag til torsdag: 9.00-16.00

Fredag: 9.00-13.00

GIRO:

5 49 00 06 (kontingent)

2 00 10 04 (gaver og bidrag)

LANDSFORMAND:

Sytter Kristensen

Tlf. 5927 7323, fax 5920 9652

e-mail: sk@lev.dk

NÆSTFORMAND

Kitt Boel

Tlf. 8628 0925

e-mail: koltvej_35@adslhome.dk

LEV BLADET:

Nr. 2/61. årgang 2012

ISSN: 1903-7937

PROTEKTOR:

Hendes Majestæt

Dronningen

MEDLEM AF:

Inclusion International

NSR – Nordisk Samarbejdsråd

ANSVARSHAVENDE REDAKTØR:

Sytter Kristensen

REDAKTION:

Arne Ditlevsen, Sytter Kristensen,

Lasse Rydberg, Hans Andersen,

Thomas Gruber

FORSIDEFOTO:

Hans Juhl

STOF TIL BLADET SENDES TIL:

Kløverprisvej 10 B, 2650 Hvidovre

Telefon: 3635 9696

Telefax: 3635 9697

E-mail: redaktion@lev.dk

Indsendte bidrag afspejler ikke nødvendigvis LEVs holdninger.

DEADLINE:

Deadline LEV 3/2012 er 19. april.

Bladet udkommer den 21. maj.

ANNONCEKSPEDITION:

Damgårdsvej 46, Gram

8660 Skanderborg

Tel. 8793 3788

Email: fl@flekklame.dk

OPLAG: 9.400 stk.

LAYOUT OG TRYK:

Synergi Reklame + Webureau

LEVS RÅDGIVNINGSTJENESTE:

Mandag, tirsdag, onsdag:

10.00-12.00

Torsdag, fredag, lørdag, søndag:

Lukket

Ring 8038 0888

(LEV betaler samtalen)

E-mail: raadgivningen@lev.dk

Aabenraa

Magny Jønych

Tlf. 7452 6472

e-mail: magnyjonch@webspeed.dk

Aalborg

Annette Andreasen

Tlf. 9814 4714

e-mail: a.andreasen@home3.gvnet.dk

Assens/Middelfart/Nordfyn

Ingrid Rasmussen

Tlf. 6445 1562

e-mail: ingrid.rasmussen@kabelmail.dk

Bornholm

Svend Pedersen

Tlf. 5695 6326

e-mail: svend_p@tiscali.dk

Billund

Kristen Haubjerg

Tlf. 7532 1119

e-mail: krh.dalbo@gmail.com

Brøndby/Ishøj/Vallensbæk

Torben Olsen (kontaktperson)

Tlf. 3647 0212

e-mail: torbenogsus@olsen.mail.dk

Dragør-Tårnby

Lene Frømming

Tlf. 2814 0249

e-mail: ka_trunte_36@hotmail.com

Egedal

Jane Villemoes

Tlf. 4031 7597

e-mail: janevillemoes@msn.com

Esbjerg/Fanø

Carl Henning Møller

Tlf. 7514 2879

e-mail: chm@kreds.lev.dk

Favrskov/Skanderborg

Lone Thykær

Tlf. 8691 1070

e-mail: thykeer@webspeed.dk

Faxe/Stevns/Vordingborg

Kristian Nicolaisen

Tlf. 2259 3050

e-mail: vibeke@angelman.eu

Fredensborg

Vakant

Kontakt Stig Christensen

Tlf. 3635 9696

e-mail: sc@lev.dk

Frederiksberg

Kirsten Bartroff

Tlf. 3871 3158

e-mail: kirsten.bartroff@kreds.lev.dk

Frederikshavn/Læsø

Tove Nørgaard Jensen

Tlf. 9829 2186

e-mail: frugthaven10@jensen.tdcadsl.dk

Frederikssund

Ninette Hartwich

Tlf. 4738 4010

e-mail: lev.frederikssund@gmail.com

Furesø

Sine Holm

Tlf. 4498 4454

e-mail: sine@biomerieux.dk

Fåborg/Midtfyn/Ærø

Ulla Stick

Tlf. 6268 1987

e-mail: ulla.stick.kredslev@mail.dk

Gentofte

Alice Hasselgren

Tlf. 4364 6467

e-mail: alice.hasselgren@mail.dk

Gladsaxe

Mads Rimmen

Tlf. 3513 4419

e-mail: mads.rimmen@vip.cybercity.dk

Greve

Allan Jørgensen (kontaktperson)

Tlf. 4390 8963

e-mail: allan_joergensen@mail.dk

Gribskov

Vakant

Kontakt Stig Christensen, LEV

Tlf. 3635 9696

e-mail: sc@lev.dk

Guldborgsund

Hanne Nielsen

Tlf. 5444 5656

e-mail: rytterbjerggaard@mail.dk

Haderslev

Solvej Laugesen

Tlf. 7484 1665

e-mail: solvej@dbmail.dk

Halsnæs

Rita Simonsen

Tlf. 4971 9471

e-mail: ritas@os.dk

Hedensted/Horsens

Dorrit S. Haulrich

Tlf. 7589 7919

e-mail: dokinira@hotmail.com

Helsingør

Jacob Svendsen

Tlf. 4922 6162

e-mail: jacob.svendsen@pol.dk

Herlev

Marianne Ulrich-Jørgensen

Tlf. 4491 9168

e-mail: ml.ulrich@privat.dk

Herning/Ringkøbing-Skjern

Inge-Lise Pilgaard

Tlf. 9719 1910

e-mail: inge-lise.pilgaard@kreds.lev.dk

Hillerød/Allerød

Dorthe Kann

Tlf. 4826 1050

e-mail: dkann@dadlnet.dk

Hjørring/Brønderslev/Jammerbugt

Fridolin Laager

Tlf. 9847 9116

e-mail: laager@turbopost.dk

Holbæk/Ods herred

Morten Løvschall

Tlf. 5917 3917

e-mail: morten@lovschall.name

Holstebro

Jørgen Bloch Lauritsen

Tlf. 9748 4190

e-mail: bloch@adslhome.dk

Hvidovre

Vakant

Kontakt Stig Christensen, LEV

Tlf. 3635 9696

e-mail: sc@lev.dk

Høje Taastrup

Asger Høg

Tlf. 4656 3710

e-mail: ahog@tdcadsl.dk

Hørsholm

Flemming Sundt (kontaktperson)

Tlf. 4586 1707

e-mail: connie@poulsen.mail.dk

Ikast-Brande

Tove Carlson

Tlf. 9725 2058

e-mail: mail@t-carlson.dk

Kalundborg

Søren Hansen

Tlf. 5950 7416

e-mail: sdh@dbmail.dk

Kerteminde

Laurits Nielsen

Tlf. 6534 1509

e-mail: lauhed@mail.dk

Kolding

Johs. Tästensen

Tlf. 4081 2893

e-mail: johst@profibermail.dk

København

Steen Stavngaard

Tlf. 3646 3783

e-mail: ss@sag.dk

Køge

Frank Poulsen

e-mail: lev.frank-poulsen@mail.dk

Lemvig

Anette Broe Henriksen

Tlf. 9782 2768

e-mail: anette.broe@kreds.lev.dk

Lolland

Gyrithe Sidor (kontaktperson)

Lavendelvej 11

4920 Søllested

Mariager Fjord/Vesthimmerland/Rebild

Ella Holm Hansen

e-mail: eh@ellaholmhansen.dk

Morsø

Lone Øst

Tlf. 9776 4698

e-mail: zenofexxx@sol.dk

Nyborg

Ole Skovsbøll
Tlf. 4029 6097
e-mail: kovsboell@hotmail.com

Næstved

Laëtitia Taylor
Tlf. 2349 1131
e-mail: LEV_naestved@yahoo.dk

Odder/Samsø

Tom Møller Jensen
Tlf. 3020 9133
e-mail: lev.odderr@gmail.com

Odense

Flemming Larsen
Tlf. 6616 7203
e-mail: stegsted@gmail.com

Randers

Preben Schmidt
Tlf. 8640 2217
e-mail: preben@achtonschmidt.dk

Ringsted

Mona Williams
Tlf. 5764 3584
e-mail: williamsz@ofir.dk

Roskilde/Lejre

John Møller
Tlf. 4632 7632
e-mail: johnsmoller@yahoo.com

Rudersdal

Vakant
Kontakt Stig Christensen
Tlf. 3635 9696
e-mail: sc@lev.dk

Rødovre

Irene Schimmell
Tlf. 3670 6492

Silkeborg

Anders Christensen
Tlf. 8684 6221
e-mail: jagachristensen@hotmail.com

Skive

Anders Daugbjerg
Tlf. 9751 1719
e-mail: a.d@mail.dk

Slagelse/Sorø

Niels Gerner
Tlf. 5852 6320
e-mail: kirsten@gerner.dk

Solrød

Carsten Wærens
Tlf. 5614 4125
e-mail: waerens@webspeed.dk

Struer

Kurt Veise
Tlf. 6140 9025
e-mail: kurt.veise@kreds.lev.dk

Svendborg/Langeland

Frank E. Jensen
Tlf. 6222 1490
e-mail: edelberg@stofanet.dk

Sønderborg

Jonna Rasmussen
Tlf. 7443 3665
e-mail: osfire@rasmussen.dk

Thisted

Gerda Kobberøe (kontaktperson)
Tlf. 9793 7444

Tønder

Jens Ellekjær
Tlf. 7472 4094
e-mail: je@kreds.lev.dk

Varde

Ellen Højberg
Tlf. 7524 1260
e-mail: eogahoejberg@hotmail.com

Vejen

Finn Nygaard
Tlf. 7552 4740
e-mail: finn@asbovej.dk

Vejle

Kirsten Sørensen (kontaktperson)
Tlf. 7573 5809
e-mail: ksorensen@stofanet.dk

Viborg

Eva Pinnerup
Tlf. 2811 0363
e-mail: heide@dadlnet.dk

Århus/Norddjurs/Syddjurs

Jan Kristensen
Tlf. 8628 0925
e-mail: jankr@dadlnet.dk

Angelmanforeningen i Danmark

Jane Villemoes
Tlf. 4031 7597
e-mail:
angelmanforeningen@gmail.com
www.angelman.dk

Cri du Chat Foreningen

Birthe Villani
Tlf. 8611 8887
e-mail: villani@mail1.stofanet.dk
www.criduchat.dk

Danske Døvblindfødtes Forening

Vibeke Faurholt
Tlf. 9885 4332
e-mail: faurholt@mail.tele.dk
www.dansksdbf.dk

Dansk Forening for Tuberøs Sclerose

Liselotte W. Andersen
Tlf. 8627 7714
e-mail: brandersen@webspeed.dk
www.tuberoessclerose.dk

Den danske CDG-forening

Pia Seitzberg
Tlf. 3512 5125
e-mail: johnnymadsen@email.dk
www.cdg.dk

Foreningen Handicappede Børn Uden Diagnose

Anja Grevinge
Tlf. 6178 0508
e-mail: hbud@forum.dk
www.hbud.dk

Landsforeningen for Rubinstein-Taybi Syndrom

Karin Kirkedal Hansen
Tlf. 3116 5559
e-mail: kirkedal.hansen@jafnet.dk
www.rubinstein-taybisyndrom.dk

UniqueDanmark

Dorte Vestergren Møller
e-mail: dorte@uniquedanmark.dk
www.uniquedanmark.dk

Kristelig Handicapforening

Ellen Hessellund Mikkelsen
Tlf. 8741 0138
e-mail: landskontor@k-h.dk
www.k-h.dk

Landsforeningen Downs Syndrom

Brita Mannick Laursen
Tlf. 9749 6688
e-mail: ulbrit@tele.dk
downssyndrom@downssyndrom.dk
www.downssyndrom.dk

Landsforeningen for Fragilt X syndrom

Helle Hjalgrim
Tlf. 4448 5808
e-mail: helle.hjalgrim@dadlnet.dk
www.fragiltx.dk

Dansk Forening for Williams Syndrom

Michael Lauridsen
Tlf. 6441 5391
e-mail: williamssyndrom@mail.dk
www.williams-syndrom.dk

LUMA – Landsforeningen der arbejder for Udviklingshæmmede Med Autisme

Henrik Sloth
Tlf. 6453 0697
e-mail: luma@lumaweb.dk
www.lumaweb.dk

Landsforeningen for Prader-Willi Syndrom

Kristina Bartholin Henriksen
Tlf. 2254 6653
e-mail: elle-kristina@heaven.dk
www.prader-willi.dk

Landsforeningen for Sotos Syndrom

Yvonne Wounlund
Tlf. 6447 1090
e-mail: yvonne-wounlund@mail.dk
www.sotos.dk

Landsforeningen Rett Syndrom

Winnie Pedersen
Tlf. 7020 2053
e-mail: post@rett.dk
www.rett.dk

ULF – Udviklingshæmmedes Landsforbund

Lisbeth Jensen
Tlf. 7572 4688, Fax 7572 4633
e-mail: ulf@ulf.dk
www.ulf.dk

Copyright:
LEV må gerne kopieres og på anden
måde anvendes, hvis kilden tydeligt
angives.
Et eksemplar af den pågældende pub-
likation bedes tilsendt LEVs redaktion.
ISSN 1903-7937

Aktivitetskalender 2012

- 20. februar fastelavnsfest
- 22. marts diskofest
- 4. april påskefrokost
- 8.juni idrætsdag og grillfest med pårørende i haven
- 13. juni sommerudflugt
- juni & juli & august sommer plan
- diskofest (Keld og Hilda) Torsdag d. 6.sep.
- Den 7. september afholdes Birkegårdens 57 års fødselsdag
- 30. november hentes juletræ
- Hente juletræ til vuggestuen Elmegården og Vuggestuen Spiren
- Torsdag den 6.december julefest på Birkegården
- Julegudstjeneste
- Den 19.december julefrokost
- Deltagelse i Kultur der dur
- Deltagelse i julemarked i Rådhushallen
- Studierejse til Malling
- Studierejse til Barcelona i Uge 40
- Sjællandsfestival
- Musikfestival Ebberød
- Folk og Røvere i Kardemommeby

STU på uddannelses- og aktivitetsstedet Søholm

Vi har flere uddannelsesretninger, der alle dækker områder, hvor den enkelte kan styrke sine kompetencer og interesser.

Følgende linier kan vælges:

- **PC- værksted:** Oplæring og brug af computer.
- **Naturlinien:** Primært ved og i skov med indbygget lære som biologi, plantelære samt vedligeholdelse af plantekultur.
- **Havebrug:** Oplæring i årets gang i køkkenhaven, herunder brug af haveredskaber, frilandsgartneri og maskinlære.
- **Heste:** Pasning og pleje af heste, herunder fodring, strigle, samt vedligehold af sadel og seletøj. Vi rider på vores 50 tønder land i skov og mark, hvor vi opnår den nære kontakt med vores dejlige heste.
- **Træværksted:** Oplæring i brug af diverse håndværktøj, elværktøj samt luftværktøj. Praktisk oplæring i bygnings-vedligeholdelse samt brug af maler-redskaber.
- **Bo- undervisning:** Oplæring i personlig hygiejne, rengøring samt ansvar for eget bo.

Søholm tilbyder en høj faglighed og den gode pris understøtter vores indstilling til STU tilbuddet og vores dagtilbud.

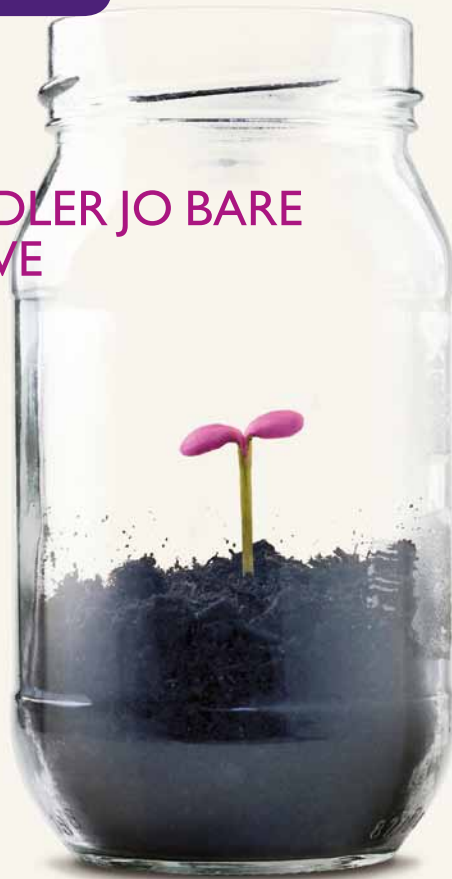
Kontakt afdelingsleder Jan Sørensen for yderligere oplysninger:
Telefon 6092 6320. Læs mere om Søholm på soeholm.com

Uddannelses- og aktivitetsstedet Søholm

Nellikevej 48 • 4060 Kr. Såby • www.soeholm.com

Som pårørende til udviklingshæmmede og medlem af LEV kan du opnå gode rabatter på dine forsikringer hos Codan. Ring og hør mere på 33 55 55 55.

DET HANDLER JO BARE OM AT LEVE

LEV og Codan har sammen udviklet en række forsikringer, der er specielt tilpasset handicappedes og udviklingshæmmedes behov.

Vi kalder dem **HANDI** forsikringer

Du får f.eks. med HANDI hændelsesforsikring en række fordele i forhold til andre ulykkesforsikringer.

Blandt andet dækning af brilleskader, tandskader og knoglebrud, og så kræves der ingen helbredsoplysninger.

Ring nu til LEV og hør mere om alle HANDI forsikringerne, og hvordan vi hjælper dig med at forsikre det liv, du lever.

Al henvendelse til: Landsforeningen LEV,
Kløverprisvej 10B, 2650 Hvidovre, Tlf. 3635 9696